

MEDIEBILDEN AV BACKA

OGH MEDIERNAS BILD AV BILDEN

Elinor Ahlqvist och Isa Andersson

gusahlqve@student.gu.se, gusandis@student.gu.se

Journalistprogrammet, kandidatnivå, Ht – 2011

Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG)

Handledare: Jonas Ohlsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	s. 3
Förorten nu och då	s. 5
Tidigare forskning	s. 6
Teori	s. 9
På rätt (dis)kurs?	s. 9
Alla vet väl vad som är en nyhet?	s. 11
Metod och material	s. 13
Del 1: Resultat	s. 15
Brott är toppen!	s. 15
Essä: Vad är grejen med Backa?	s. 17
Blåljusnyheter eller förortsreportage?	s. 19
Beskrivning av artiklarna vi analyserat	s. 21
DEL 2: Textanalys	s. 24
Bilden av Backa – Kontraster, motbilder och de Andra	s. 25
Kontext, konflikt och källor	s. 31
Vad säger bilden då?	s. 36
DEL 3: Journaliststudie	s. 38
Nyhetsvärdering i praktiken	s. 39
”Jävla löss, alltså”	s. 46
Slutsatser	s. 52
Krönika: Vad ska du bli när du blir stor	s. 55
Intervju: Med positivt fokus	s. 56
Intervju: ”Det är ett omöjligt yrke”	s. 58
Krönika: Avbilda - ombilda	s. 61

TEXT: ELINOR AHLQVIST OCH ISA ANDERSSON

ILLUSTRATIONER: EMIL GUSTAFSSON RYDERUP

Inledning

Höghus. Betong. Skadegörelse.
Förfall. Skräp. Våld. Bilbränder.
Stenkastning. Gäng. Polis.

Tänker du som vi på Askim?

Förmodligen inte.

Vi känner igen orden. Tillsammans ingår de i en diskurs om mindre bemedlade, problemtyngda förorter, vars berättelser ivrigt cirkulerar i det mediala kretsloppet. Medierna spelar en avgörande roll i att producera och reproducera den negativa bilden av förorten (Brune 1998, Ristilampi 1994).

Forskningsrapport efter forskningsrapport visar att nyhetsrapporteringen om förorter är ensidig och skev, med fokus på negativa nyheter som brott och våld (Nord, Nygren 2002). Det talas om att det vilar en medial "medieskugga" över förorten. Både på grund av den bristfälliga och ensidiga nyhetsbevakningen, men också på grund av att de stora dagstidningarna har en relativt liten läsekrets här.

Göteborg är ett intressant studieobjekt eftersom det är en oerhört segregerad stad samtidigt som journalistkåren består av framförallt medelålders svenskfödda personer ur medelklassen, boende i eller i närheten av city (Djerf-Pierre 2007). Göteborgs-Posten (GP) är den största tidningen i regionen och hade 2010 en total hushållstäckning på 59 procent, men segregationen syns även här. I exempelvis Göteborgs nordöstra förorter Bergsjön och Angered ligger GPs hushållstäckning på tio respektive sju procent (Sandström 2004).

Inför det här projektet hade vi ett antagande om att dessa faktorer gör att rapporteringen från förorterna runt om Göteborg, som Angered, Backa, Bergsjön, blir selektiv, subjektiv och ofullständig. Dels på grund av att de boende i förorterna inte är representerade i journalistkåren, dels för att de inte heller får samma möjlighet att komma till tals.

Vi har valt att utgå från delar av stadsdelen Norra Hisingen, en bit av Göteborg som lite slarvigt kallas Backa. I vår undersökning har vi dock räknat in de platser som benämns som Backa i GP, vilket också inbegriper Tingstad, Brunnsbo, Backadalen och Skälltorp (se karta).

Medelinkomsten i Backa har de senaste tio åren sjunkit och antalet som tar emot socialbidrag har ökat drastiskt. Sedan 2009 har det årligen varit oroligheter i form av bilbränningar, stenkastning och konfrontationer mellan ungdomar och polis och rapporteringen i media har varit intensiv.

Vi har därför detaljgranskat några GP-artiklar som publicerats om Backa under det senaste året för att undersöka nyhetsdiskursen om förorten. Vilka ord och begrepp används och vilka aktörer får komma till tals? Vi tänker att GP och Backa kan stå som ett generellt exempel för hur media skriver om förorter där medelinkomsten är låg, många är arbetslösa samt att en stor andel av invånarna är/har föräldrar som är födda i något annat land. Vi har en uppfattning om att man, liksom tidigare forskning visat,

utmålar invånare i Backa som “de” medan den man skriver för inkluderas i ett “vi”.

Större forskningsprojekt har gjorts om mediesituationen i Stockholms och Malmös förorter medan det inte finns någon om Göteborgs. Mindre uppsatser har gjorts om mediebildens av Angered och våldsrapporering i Göteborgs ytterområden, men inget specifikt om

Backa och ingenting om oroligheterna under 2011. Därför blir vår undersökning ett gott komplement till tidigare studier i Sverige.

I undersökningen har vi också pratat med journalister för att söka mönster i hur man tänker kring ytterområden, representation, nyhetsvärdering och det egna ansvaret.

Våra övergripande frågeställningar är:

- Hur ser mediebildens och nyhetsrapporteringen från Backa ut 2011 efter de oroligheter som varit under vår och sensommar?
- Vilka skillnader/likheter går att finna i jämförelse med tidigare studier kring förortsrepresentation?
- Hur ser journalisterna på nyhetsrapporteringen, bevakningsrutiner, den egna verksamheten samt begrepp som nyhetsvärdering och medielogik?

Elinor Ahlqvist och Isa Andersson

Förorten nu och då

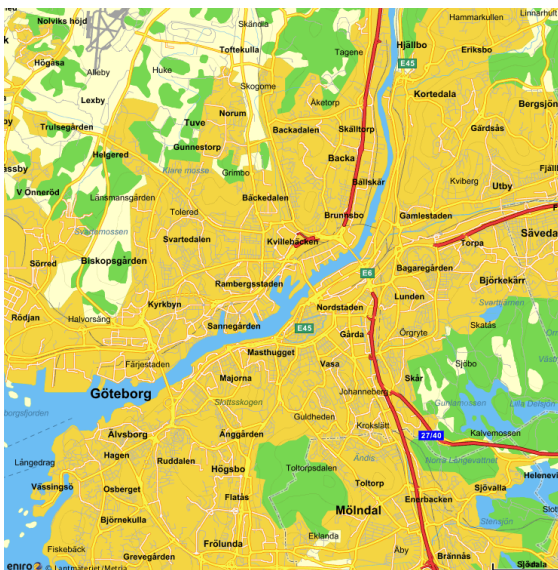
Över hela Europa pågår en segregering av de områden där utanförskap och nyfattigdom är koncentrerad. Etnologen Per-Markku Ristilammi menar att diskursen om förorten ända sedan 1960-talet på olika vis har handlat om ett annorlundaskap (Ristilammi 1994).

Från att på 1960-talet ha varit en symbol för ”modern annorlundahet” med den nya arkitekturen i de massproducerade bostäderna, förändrades förorten till att anses vara bärare av en ”social annorlundahet”. Den utvecklades till ”sociala avstjälningsplatser” för människor som var socialt, ekonomiskt och kulturellt underprivilegerade, eftersom det där var lätt att få bostad. På 1980-talet förändrades bilden av förorten på nytt och det blev istället ”invandrarna” och känslan

av obestämbara hot som stod för det annorlunda (Ristilammi 1994). Bilden av förorten framställdes nu inte bara som främmande utan också som hotfull och farlig och dess invånare kom att laddas med såväl förakt, avståndstagande och fruktan, som vissa exotiska kvalitéer.

Backa har traditionellt inte varit en av dessa orter, i Göteborg har dessa diskurser snarare handlat om tidigare nämnda Angered, Bergsjön och Gårdsten. Situationen har dock ändrats och åtminstone från och med oroligheterna i Backa 2009 har platsen kvalat in som *förort* i media och i läsares medvetanden.

Elinor Ahlqvist

Backa Röd och Backa i förhållande till Göteborg.

Fakta: Backa (Göteborg inom parentes)

Medelinkomst: 208 900 kr/år (243 200)
Andel födda i utlandet: 34,6 % (22,4)
Befolkningsmängd: 7 504 personer (513 751)
Ohälsotal (antal ersatta dagar per person): 35,4 (28,0)
Arbetslöshet: 10,4 % (7,4 %)
Eftergymnasial utbildning: 31,4 % (49,4)
(Källa: göteborg.se)

Fakta: Göteborgs-Posten (GP)

Politisk färg: Liberal
Räckvidd 2010: ca 550 000 läsare
Anställda: 393 personer
Grundades: Första gången 1813
(Källa: gp.se, allabolag.se, ts.se)

Tidigare forskning

Många studier av förorten och diskriminering har gjorts tidigare och ett flertal berör även medierepresentation av förorten, men det har oss veterligen inte genomförts några större forskningsprojekt som synat Göteborgs förhållanden.

Flera av de böcker vi läst fokuserar framförallt på rasism och etnisk diskriminering i media, vilket inte är vårt egentliga huvudsyfte. Dock har vi ett antagande om att de diskriminerande strukturerna i mediediskursen fungerar likadant oberoende av om vi talar om klass, etnicitet, funktion eller annan diskriminerande struktur. Som ni kan se i faktarutan i föregående artikel är även en stor del av Backas (och även andra ”förorters”) befolkning av utländsk härkomst.

Rent generellt kan konstateras att tidigare forskning på området, exempelvis *Rosengård i medieskugga* (2005) visar på demokratiska problem i och med att media spär på stereotypa bilder av den så kallade *förorten*. Till att börja med kan vi fråga oss vilka orter som kallas förorter? Rimligtvis borde det vara som namnet antyder, en ort före staden. Men studier visar att förort är ingenting en plats *är*, det är något den *blir*. Om vi tar Backa som exempel så kallades platsen snarast för ett bostadsområde för femton år sedan, medan den idag, efter många revolter och bråk, kvalar in som förort. Medieforskaren Ylva Brune menar att de enda områden som kallas för förorter är de där det bor en majoritet invandrare (intervju 25/11-11).

I boken *Medieskugga* av Lars Nord och Gunnar Nygren, konstateras strukturella och värderingsmässiga problem i såväl nyhetsbevakning som rapportering. När förorter figurerar i Stockholmsmedier är brottslighet och sociala problem i fokus,

medan innerstaden oftast genererar positiva nyheter. Medieskugga uppstår på grund av mediernas innehåll, skillnader i publikens mediekonsumtion och mediernas produktionsvillkor och urvalsprocesser. Det innebär bland annat bristfällig eller ingen rapportering från en viss plats eller ensidighet i rapporteringen. Vid en räkning av omskrivna ”invandrare” i Sydsvenskan (där nästan 50 % av invånarna i Malmö har utländsk bakgrund) blev slutsatsen en av tio (Sandström, 2005). Småorter och förorter anses mindre intressanta ur nyhetssynpunkt. Men händer ingenting? Jo, enligt Nord och Nygren har rapporteringen från ”förorten” i Stockholm förändrats sedan 70-talet från att ha utgått från socialarbetare och polis till att fokusera på etnicitet.

Tendensen till skev rapportering har varit tydlig länge inom forskningen, därför ville vi titta på om någonting har hänt med medieutbudet. Handlar det fortfarande nästan uteslutande om brott och sociala problem i artiklar om förorten och varför har vi i sådana fall inte kommit längre? Den frågan återkopplar vi till i avsnittet ”journaliststudie”.

Nämnda Ylva Brune har skrivit mycket på området. I sin avhandling *Nyheter från gränsen* (2004) har hon studerat otaliga nyhetstexter från 70-talet och framåt och har bland annat kunnat fastställa vissa stereotyper av ”invandrare” som medier vanligtvis använder sig av. Det är till exempel den typiska ”invandrarkillen” som

bor i förorten och hänger i gäng utan att göra något vettigt, och den typiske ”invandrartjejen” som är förtryckt av sin familj och bara vill bli som en svensk flicka. Brune utgår från dels det nyhetslogiska perspektivet, men hon har även en postkolonial blick på texterna (se faktaruta) och finner att man ofta använder sig av ett vi och dem- perspektiv, där invandraren/förortsbon blir den Andre, den Annorlunda, den som inte är som ”vi”. Vi vill se om stereotyperna är fullt lika tydliga idag, i och med den diskurs som dagens mediesamhälle, enligt Brune, mynnar ur.

I rapporten *Miljonprogram och media – föreställningar om människor och förorter* (2002) menar författarna Urban Ericsson, Irene Molina och Per-Markku Ristilammi, också att media har en central roll i skapandet av föreställningar om den negativa förorten. Även enligt dem är det fruktbart att använda sig av postkolonial teori för att förstå de mekanismer som skapar verklighetsuppfattningar. De menar att de boende själva sällan får uttala sig och att bilden av orterna omges av ”en kolonialistisk retorik om annorlunda, exotiska, farliga, problematiska och gåtfulla platser.” (Ericsson, Molina, Ristilammi 2002, s19)

Urban Ericssons avhandling *Belägrade människor - Belägrade rum* (2007) handlar också om hur förorten, specifikt den Invandrartäta förorten, representeras och skapas i massmediala sammanhang. Han undersöker genom vilka representations-

tekniker medierna framställer den Invandrartäta förorten och vilka stereotyper och karaktärsdrag medierna tillskriver de uppmärksammade personerna från dessa platser.

I antologin *”Mediernas Vi och Dom, mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen”* (2006) skriver Ulrika Olausson om behovet för den nationella pressen att, i den pluralistiska demokratin vi lever i, fungera som diskursiva bryggor där röster och gemenskaper kan mötas i det globaliserade samhället. Här utgår forskaren från etnicitet som utgångspunkt i dikotomin medan vi utgår från förorten och bilden av densamme. Vi kan ändå se många likheter i hur man skapar ett (rörligt) inkluderande ”vi”, som är norm/inklusion i en föreställd svensk gemenskap/centrum, genom att samtidigt konstruera ett exkluderande ”dem”, som kan vara personer ur minoritetsgrupperingar; personer med invandrarbakgrund, förortsbor etc. Vi kommer att återkomma till hur man som journalist kan komma förbi de här svårigheterna i bland annat artikeln ”Jävla löss, alltså”.

Slutligen kan även konstateras att *andrafieringen* (se faktaruta) av människor eller grupper ofta sker omedvetet, som en konsekvens av på ytan objektiva diskurser och kognitioner. Vår metod att använda diskursanalys för att, om möjligt försöka

Fakta: andrafiering

Är en synonym till begreppet ”vi och de”, där det grundläggande är att i texten som sådan talar ”vi” om ”dem”. De som beskrivs är föremål för gestaltningar och teorier som utgår från diskurser som textens ”vi” känner sig hemma i eller kan solidarisera sig med, medan ”de” har marginellt eller inget inflytande över hur texten konstruerar ”dem”. Relationen mellan textens ”vi” och ”de” framstår som en serie skillnader, ett motsatsförhållande eller en konflikt.

Källa: Ylva Brune (2006)

Fakta: Postkolonialism

Inom postkoloniala studier har man främst studerat kolonialismens och imperialismens ideologiers bestående effekter på omvärlden. Edward Saids postkoloniala standardverk *Orientalism* visar på hur en ideologisk maktdiskurs om Orienten och den Andre växt fram i väst, där orienten (vilket kan bytas ut mot arabvärlden, minoritetsgrupper i Sverige, förorten etc.) framställs som en mystisk, irrationell och Annorlunda plats/person. På samma gång skapas Västerlandets självbild som dess rationella och upplysta motsats.

Källa: Edward Said (1978)

påvisa i vilket diskursivt sammanhang en text är skriven, kan här kopplas direkt till litteraturen. Begreppet *andrafiering* återkommer även i Ylva Brunes text i samma antologi där hon talar om begreppet som en direkt konsekvens av medie-logiken. ”Nyhetsjournalistik lierar sig med myndigheters diskurser och konstruerar dem som saknar definitions-makt i samhället som objekt för andras formuleringar och åtgärder.” (Brune 2006, s 91). Hon menar att nyhetsjournalistiken behöver motsatser, polariseringar och konflikter för att formulera sig men säger samtidigt att det inte behöver vara negativa framställningar av ”dem”. ”Enskilda texter som arbetar med dessa former av andrafiering framstår ofta inte som främlingsskapande. Men som permanenta inslag i nyhetsdiskursen över invandrare och flyktingar ger de likväl ifrån sig viktiga budskap. De bidrar till att skapa kategorierna ’invandrare’ och ’flyktingar’ som annorlunda och eventuellt bristfälliga (Brune 2006).

Denna slutsats menar vi är överförbar på till exempel diskursen om förorten. Därför är det intressant att i detalj studera vad artiklar och texter ger för koherent bild av förorten. Brune ger även en sammanfattning av slutsatser från forskningen fram till 2002, där Kent Asp och Tomas Andersson Odén konstaterar att människor med utländsk bakgrund är under-representerade i medierna, Asp och Brune har kommit fram till att flykting-invandringen och ”invandrares” brott har varit föremål för enorm uppmärksamhet de senaste 25 åren, frågor kring rasism och

diskriminering i Sverige får lite uppmärksamhet i media enligt Löwander, Asp och Brune, samt att nyhetsmedierna konstruerar en bild av ”dem” som problematiska, hotfulla och oroande i nyhetsrapporteringen om ”invandrare”, vilket beror på en samverkan av nyhetslogik och en kolonial världsbild (Brune, 2006).

Brunes undersökning av DN, SvD och Aftonbladet under två veckor 2005 mynnar ut i insikten att de traditionellt statusfyllda nyhetssidorna som ekonomi- och inrikesnyheter brister i den mångvetniska gestaltningen av Sverige, medan kultur-, nöjes- och konsumentfrågor har en tydligare strävan att inkludera andra än svenskfödd medelklass. Brune saknar en antirasistisk nyhetsrapportering som tar de mänskliga rättigheterna på allvar.

Teun Van Dijk skriver i *Racism and the Press* (1991) att slutsatser från tidigare forskning (1960-90) visar att pressen är en representant för den vita maktstrukturen som begränsar minoriteters möjligheter att uttala sig, få anställning och liknande. ”Etniska händelser” definieras stereotyp, negativt, ytligt och som ”avvikelse” från ”samhället”, av vita auktoriteter som till exempel poliser och politiker. Han visar att pressen spelar en stor roll i definierandet av ens ”etniska situation” och konstruerandet av ett ramverk för förståelsen av ”etniska händelser”. Definierandet och konstruerandet legitimerar i sin tur fördomar och diskriminering.

Elinor Ahlqvist

Teori

Vi kommer att diskutera och analysera vårt material utifrån två teoretiska perspektiv – teorier kring nyhetsvärdering och medielogik samt diskursanalys. Teorin om nyhetsvärdering är ett oundgängligt verktyg i studiet av hur GP i praktiken bedriver och utformar rutiner kring nyhetsrapportering. Diskursanalysen kommer att vara oss både teoretiskt och metodiskt behjälplig i kvalitativa innehållsanalyser av enskilda nyhetstexter samt transkriberade intervjuer.

På rätt (dis)kurs?

Varken diskurs eller diskursanalys har någon enhetlig eller entydig betydelse. Olika discipliner har använt sig av diskursanalys på olika sätt och därigenom skapat flera betydelser av begreppet. Diskurs kan betraktas som ett samtal som skapas i ett visst sammanhang och i en viss språkgemenskap, enkelt uttryckt: “[d]iskurs sker och produceras när två eller flera personer t.ex. pratar, messar eller chattar med varandra.” (Berglez, i Ekström, Larsson 2010, s.271). Enligt Peter Berglez, medieforskare och diskursanalytiker, kan hela samhället ses som en diskurs – i bemärkelsen samhällets samlade normer, värderingar och strukturer.

Hur undersöker man då något på en gång så avgränsat som ett sms-samtal och stort som en hel samhällsdiskurs? Författarna till *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* påpekar att:

”(d)iskursanalyser som genomförts inom olika samhällsvetenskaper följer knappast någon specifik metodinriktning. Några färdiga mallar finns helt enkelt inte att ta i bruk för en studie finns helt enkelt inte.” (Bergström, Boréus, 2005, s.329). Trots detta finns det ett par generella diskursanalytiska utgångspunkter värda att uppmärksamma.

Språk är makt och makt är språk

Diskursanalysen har som övergripande mål att bedriva kritisk forskning, att studera maktrelationer och peka på möjligheten att förändra dem (Philips, Winter Jörgensen 2000). Det diskursanalytiska angreppssättet är socialkonstruktivistiskt vilket innebär en kritisk inställning till självklar kunskap, historisk och kulturell specificitet och samband mellan kunskap och sociala processer och handlingar. Språket formar delvis verkligheten och våra uppfattningar varför man inom diskursanalysen studerar olika samhällsfenomen just genom språket. Fokus ligger också på hur vi handlar och agerar utifrån denna diskurs.

Diskursanalysen är alltså intimt förbunden med studier av makt och maktrelationer så som de tar sig uttryck i text och språkanvändning. Kopplingen till social praktik är också stark – där regler för vad som är normalt, konventionellt eller accepterat visar sig. Man kan inom området exempelvis studera rutiner och hur arbetsuppgifter utförs. Diskursanalysen kan alltså omfatta flera aspekter, dels innebördsaspekter hos texten där föreställningar i diskursen skapas, dels vilka ramar diskursen sätter för både tal, tanke och social praktik. Blottläggandet av diskursen sker i flera led – meningen i en enskild text förstås genom omgivningen den relaterar till, på samma sätt som

diskursen kan förstås utifrån enskilda texter (Bergström & Boreus 2005).

Bakgrund diskursanalys

Det finns olika inriktningar och minst lika många benämningar på skolor inom diskursanalysen. Författarna till *Textens mening och makt* gör en uppdelning mellan anglosaxisk och fransk/kontinental diskursanalys. Till sistnämnda skara hör Michel Foucault, som ibland betraktas som diskursanalysens fader. I sina historiska studier av bland annat synen på vansinne, sexualitet och brott och straff studerar han samhällsföreteelser genom vilka utsagor de frambringar. Han fokuserar på den sociala praktiken och dess regelsystem för mänsklig handling. Här visar sig makten, i människans handlingar och praktiker, i den disciplinerade kroppen och tanken. Makten och diskursen är omöjlig att ta sig runt. Men i konstruktivistisk anda menar han att sanning och kunskap är diskursiva, föränderliga konstruktioner. (Bergström & Boréus 2005)

Den anglosaxiska diskursanalysen företräds av Ernesto Laclau och Chantal Mouffe, som hävdar att diskursen konstruerar den sociala världen. Alla sociala fenomen kan behandlas diskursivt, men betydelsen kan inte låsas fast då språket är instabilt. Även grupperingar och identiteter som skapas inom diskursen är instabila och konstruerade (Bergström & Boréus 2005:320) Ständigt pågår en slags "diskursiv kamp" mellan olika diskurser och deras inbördes betydelse.

Vår utgångspunkt: kritisk diskursanalys

Den kritiska diskursanalysen ses som en egen samhällskritisk gren inom diskursanalysen och kopplas samman med namn som Teun Van Dijk och Norman Fairclough. Sistnämnde hävdar att diskurser är socialt konstituerade och använder sig av ett tredimensionellt språk- och textrelaterat diskursbegrepp, där diskursen innefattar både text, hur den produceras och en social praktik.

(Bergström & Boréus 2005). Teun Van Dijk har också bedrivit betydelsefull forskning inom fältet och bland annat undersökt mediernas diskurs kring etniska minoriteter i boken *Racism and the press*. Han undersöker hur medietexter återskapar rasism och återspeglar den vita gruppens dominans i samhället. Nyhetstexter kan hjälpa till att både konstruera, befästa och legitimera fördomar, något Van Dijk låter ett gammalt talesätt illustrera: "You read it in the paper every day" is a well-known move in the argumentative defence of prejudices expressed in conversation." (Van Dijk 1991, s.7). Van Dijk kallar sitt teoretiska ramverk för multidisciplinärt och presenterar i *News as discourse* sin metod för analyser av nyhetstexter. Han intresserar sig dels för textens språkliga struktur och dels för den sociala kontext nyheterna produceras i, det vill säga de strukturer och rutiner som omger nyhetsproduktionen.

Diskursanalysen pekar sammanfattningsvis på att språk och text inte är ett oskyldigt och objektivt kommunikationsmedel. Det formas av och hjälper till att forma diskurser, identiteter och praktiker. Att studera vad som sägs, vem som talar, vad som är meningsskapande i texter är också ett studium av och ett avtäckande av till synes osynliga sociala relationer och maktrelationer. Kritiken mot diskursanalys har varit att utövaren av teorin själv skapar en uppdelning i "vi" och "dem" eller en diskurs av olikhet. Sökandet efter synen och utpekandet av den Andre och det Annorlunda i texter medför alltid en risk för återreproduktion av detta. Vi tror dock att det är viktigt att studera diskursen om förorten för att uppmärksamma företeelsen, inte underbygga den. Diskursteorin innebär en kritisk inställning till kunskap och kan ses som en del av ett större samhällskritiskt förhållningssätt till något man önskar förändra.

Isa Andersson

Alla vet väl vad som är en nyhet?

Nyhetsvärderingsteorin sätter journalisternas agenda och det är något vi själva bekantat oss med på journalistutbildningen. Vi kommer att pröva och jämföra teorin med praktiken – genom att undersöka GPs rutiner för nyhetsvärdering. Vi använder också teorier om nyhetsvärdering för att förklara hur nyhetsutbudet från Backa ser ut.

Medierna kan sägas arbeta i en skärningspunkt mellan tre maktfält: Dels myndigheternas och den etablerade politikens diskurser, inklusive viktiga nyhetskällor och auktoriteter. Dels nyhetslogiken, som innebär nyhetsmediers arbets- och tankemönster och presentationsformer, dels publiken eller journalisternas föreställningar om publiken (SOU 2007:102). I nyhetslogisk forskning är man alltså engagerad i hur den journalistiska verksamhetens formkrav, regler, rutiner och ideal påverkar nyhetstexternas form och innehåll.

Nyhetsvärdering

1985 skrev Håkan Hvitfelt sin bibel i nyhetsvärdering *På första sidan*. Han menar att nyhetsvärderingen är en omformningsprocess där den faktiska verkligheten ska passas in i nyhetsmediernas verklighet istället för tvärtom. I bästa fall stämmer de båda överens men vanligare är att nyhetsvärderingsprocessen på olika sätt förvränger händelsen eller verkligheten. Nyhetsvärderingsteorin enligt Hvitfelt menar att värderingen är systematisk och att journalister mer eller mindre medvetet väljer material utefter vissa kriterier (se faktaruta). Andra forskare har utgått från samma tanke men kommit fram till andra kriterier, som Lippman, som kanske var den första att skriva om ämnet och menade att kravet på en nyhet var att väcka känslor och erbjuda möjlighet till identifikation (Hadenius, Weibull, Wadbring 2009). Som exempel blir det i det avseendet logiskt att en stor översvämning i Skövde alltså blir en större nyhet i Sverige än en i Karachi.

Galtung och Holmboe Ruge gjorde en annan tung forskarinsats när de 1965 förklarade att genrerelaterade och sociokulturella faktorer är avgörande i nyhetsurvalet (Johansson 2004). Senare studier har poängterat olika former av avvikelser som typiska nyheter, händelser och skeenden som är socialt betydelsefulla, och nyheter som rör sådant som är nytt. En utveckling från 2001 av Galtung och Ruges kriterier om vad som gör en händelse till en nyhet menar att händelsen bör (innehålla): (1) maktelit, (2) kändisar, (3) underhållning, (4) något oväntat, (5) något negativt, (6) något positivt, (7) något som berör många människor (8) något som är viktigt för många människor, (9) uppföljningar och (10) att händelsen passar tidningens egen agenda (Johansson 2004).

Medielogik

Samtidigt räcker det inte att konstatera att det finns ett antal kriterier för vad som är en nyhet. Utöver de ovan nämnda kriterierna spelar även rutiner i nyhetsorganisationen in, samt ekonomiska villkor och vilka källor man använder sig av. Utbudet måste anpassas så att det är så billigt som möjligt att producera samtidigt som så många läsare som möjligt ska lockas (Nord, Strömbäck 2004).

Med medielogik menas den arbetslogik som medierna använder sig av, alltså mediernas sätt att berätta för att fånga läsarens intresse, hur anpassad nyhetens format är till mediets formspråk (att det till exempel finns bildmaterial och en namngiven källa), samt, alltså, mediernas rutiner och metoder. Det rutiniserade nyhetsarbetet har lett till en medialisering

av övriga samhället, där företag, organisationer och makthavare anpassat sig för att passa in i medievärldens rutiner. En vanlig dag på redaktionen är mycket arbete bestämt och planerat i förväg – ser man till att ens presskonferens passar in i det dagliga nyhetsarbetet är chansen stor att man kommer med, och vice versa (Nord, Strömbäck 2004).

Elinor Ahlqvist

Fakta: Hvitfeldts formel för nyhetsvärdering

”Sannolikheten för att en nyhetsartikel ska produceras, publiceras och placeras på första sidan och där bli huvudartikel ökar ju mer den behandlar

1. politik, ekonomi samt brott och olyckor
2. och om det är kort geografiskt och kulturellt avstånd
3. till händelser och förhållanden
4. som är sensationella eller överraskande,
5. handlar om enskilda elitpersoner
6. och beskrivs tillräckligt enkelt
7. men är viktiga och relevanta,
8. utspelas under kort tid men som en del av ett tema,
9. har negativa inslag
10. och har elitpersoner som källor.”

Källa: Hvitfelt (1985, s.18)

Metod och material

Vi har fokuserat på GP då det är den största lokaltidningen i Göteborg och vi har valt 2011 års rapportering eftersom den hittills är utforskad. Det har skrivits mycket om Backa i samband med våldsamma händelser under vår och sommar. Vi har medvetet valt större uppslag kring dessa händelser då de antingen är av reportagekaraktär eller försöker ta ett samlat grepp kring händelserna. Detta är av särskilt intresse då det är här den närmare beskrivningen av Backa äger rum och vi särskilt kan undersöka hur konflikten, platsen och människorna framställs. Vi har även kompletterat textanalyserna med samtalsintervjuer med journalister och en nyhetschef på GP. De ägde rum under november månad 2011 och varierade mellan en och två och en halv timme. Intervjuerna är anonymiserade och kommer därför presenteras anonymt. En mindre kvantitativ undersökning av GPs samtliga publicerade artiklar om Backa under 2010 och 2011 i Mediearkivet har också genomförts, för att ge en översiktssbild av hur nyhetsrapporteringen ser ut.

Då vi är intresserade av hur medieframställningen av Backa ser ut och hur verkligheten konstrueras inom ramen för nyhetsrapporteringen har vi använt oss av kritisk diskursanalys som både teori och metod. Det har hela tiden varit vägledande för vilka frågor och aspekter vi valt att undersöka. Diskursanalysen som metod kräver att man försöker distansera sig från sin egen kultur och egna uppfattningar i största möjliga mån. Ofta presenteras kulturella och ideologiska värderingar som "självlara sanningar" i texten, vilket gör att de är svåra att uppmärksamma. Peter

Berglez konstaterar att den kritiska diskursanalysen bygger på denna paradox – samtidigt som man bör distansera sig från den kultur man ingår i för att läsa texten oberoende gäller det att se sitt kulturella sammanhang som en tillgång (Ekström & Larsson, 2010). Det är just genom vår kontext vi känner till vad en nyhetsartikel är och hur den brukar vara uppbyggd. Som journaliststudenter är det förstås både försåtligt och extra intressant att studera just nyhetsstrukturen. Vi kommer att använda oss av ett analyschema utformat av Peter Berglez i syfte att analysera nyhetstexter. Analys-schemat är inspirerat av redan nämnda kritiska diskursanalytikern Teun van Dijk som i *News as discourse* förespråkar studiet av både den makro- och mikrostrukturella nivån i den textorienterade diskursanalysen. Den makrostrukturella nivån innefattar textens tematiska och schematiska struktur. Dessa kan tyckas tätt sammanlänkade, men angriper texten från två håll. Den tematiska strukturen avslöjar hur nyhetstexten organiserats hierarkiskt, exempelvis vad

Fakta: Metod och material

Kvantitativ analys: Av GPs artiklar om Backa 2010-2011 publicerade i Mediearkivet

Kvalitativ innehållsanalys: Av fem uppslag i GP om Backa under 2011

Kvalitativa intervjuer: Med tre journalister och en nyhetschef på GP under 2011

Kommentarsintervjuer: Med medieforskaren Ylva Brune och Homeira Tari, ansvarig för kultur för unga på Backa Kulturhus, samt ungdomar från filmprojektet "Genvägar".

som presenteras som huvudhändelse i rubrik och ingress. När man studerar den schematiska strukturen uppehåller man sig också vid dessa delar av texten, men tittar främst på hur det regelstyrda berättandet påverkar innehållet. En nyhetsartikel är underkastad en viss berättarstruktur såsom rubrik, ingress, historisk bakgrund, källor, problemformulering och förklaringsmodeller. Hur innehållet ordnas schematiskt och tematiskt blottar hur verkligheten konstrueras, då verkligheten anpassar sig efter texten – inte tvärtom (Ekström & Larsson: 2010).

När man studerar textens mikrostruktur tittar man på faktorer som koherens, implikationer och stil. Koherens handlar om hur texten är uppbyggd och hur läsaren skapar mening mellan dess olika delar.

Koherens är alltså ingenting som existerar i texten i sig, utan uppstår först i relationen till en mottagare. Man studerar både textens närvarande information - enligt Teun van Dijk "det semantiska isberget" – men också textens frånvarande information eller "hål", där läsaren själv fyller i kunskapsluckorna. Förekomsten av vilka textuella "hål" som finns i texten kan visa på osynliga ideologier och kulturell förståelse eller föreställningar som textförfattaren inte anser sig behöva redogöra för. Det är också viktigt att iakttä vilken uttalad information texten rymmer, om det finns överflödig information, etniska och politiska benämningar av källor och aktörer till exempel. Textens stil och ordval sätts också under lupp.

Isa Andersson

Del 1: Resultat

Brott är toppen!

Nyheter om Backa kretsar kring brott och sociala frågor. Det visar vår granskning av GPs artiklar om Backa publicerade under 2010 och 2011.

Hur ofta och i vilket sammanhang förekommer Backa i GPs nyhetsrapportering? Vilka ämneskategorier dominerar nyheterna från Backa? Och presenteras nyheterna främst i artikel eller notisform? Efter att ha undersökt saken visade det sig att brott toppar alla kategorier, förutom år 2010 då antalet artiklar om sociala frågor lyckades ta ledningen. Andra vanligt förekommande nyheter

under 2010 rör politik och ekonomi, brott, kultur och personporträtt. Den höga andelen kulturartiklar baserar sig främst på de många artiklarna och recensionerna från Backa Teater. Brott och olyckor är överrepresenterade i notiserna från 2010, vilket till stor del beror på de många brottsnotiserna som presenteras i GPs *Dygnet runt*. Det fanns varken artiklar eller notiser som handlade om sport, utbildning och miljö i Backa under 2010.

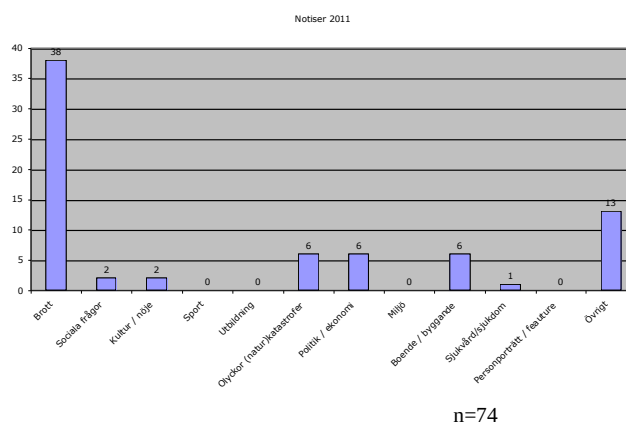
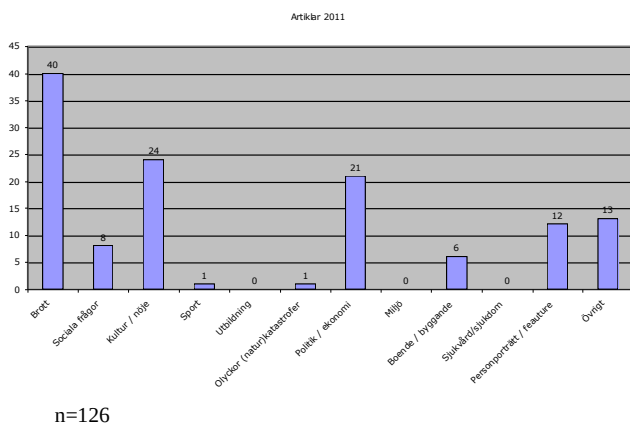
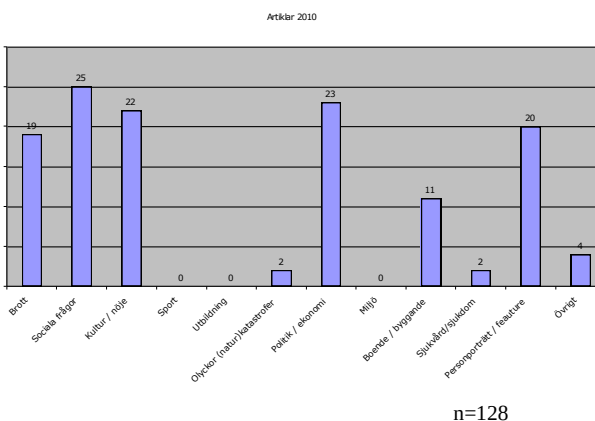
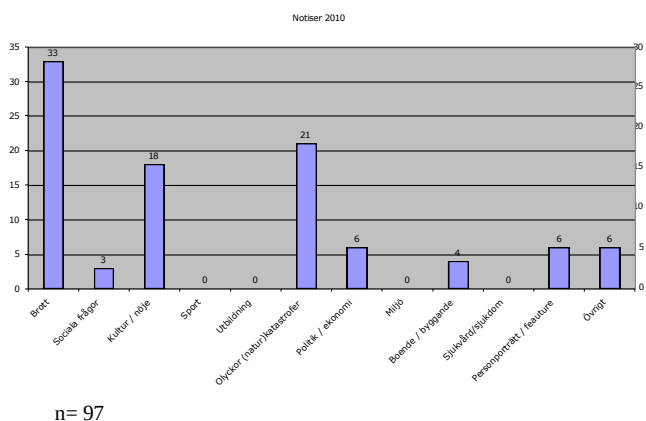

Diagram över nyhetsrapporteringen om Backa i Göteborgs-Posten 2010 och 2011.

En studie i brott är ingen sport

Även under år 2011 är brottsartiklarna överlägset flest, följt av kultur och politik och ekonomi. Detta rimmar väl med Håkan Hvitfeldts forskning kring journalistikens nyhetsvärdering. I hans analyser av vilka ämnen som oftast blir en nyhet ligger just politik, ekonomi, brott och olyckor i topp (Hvitfelt 1985). Att kulturartiklarna om Backa är fler än de om politik- och ekonomi under 2011 beror även detta år på att Backa Teater drar upp siffrorna. Av sammanlagt 26 kulturartiklar och notiser handlar hela 24 om Backa teater. Två kulturartiklar berör boende i Backa och båda handlar om fritidsledaren Homeira Tari och hennes skriv- och filmprojekt för ungdomar.

Det finns ingenting skrivet om utbildning och miljö under året, varken i artikel- eller notisform. Inte heller något om sport, fränsett en artikel under hela 2011. Ämnet sjukvård genererar bara en notis. Över hälften av alla notiser handlar om brott.

En medieskugga över Backa?

Är det en tillfällighet att nyheterna från Backa mest handlar om brott och sociala frågor? Inte om man ska tro tidigare studier. Lars Nord och Gunnar Nygren undersökte 2002 mediebevakningen i Storstockholm i boken *Medieskugga*. Efter tre veckors kvantitativa och kvalitativa innehållsanalyser av Stockholmsmedier kom de fram till att när förorten förekommer i nyhetssammanhang är sociala problem och brottslighet i fokus. Nyheter från centrum är i sin tur ofta av positiv natur men blir mer negativa ju längre bort från centrum man kommer

(Nord & Nygren 2002). Ytterstaden genererar nyheter ur ett medborgarperspektiv, främst då någon drabbats av brott, olyckor eller nedskärningar. Men när det gäller miljonprogramsförorterna fylls nyheterna av allt tyngre innehåll. Kriminalitet dominerar och positiva nyheter handlar ofta om närpolisinsatser. Det finns ett underliggande antagande om att brottslighet och problem speglar normaltillståndet i förorten. Det är också en skillnad i journalistiskt perspektiv i jämförelse med innerstaden: nyheterna från förorten skildras utifrån och ovanifrån.

Centrum och periferin

Förorten hamnar i periferin både bevakningsmässigt och mediekonsumtionsmässigt. Lars Nord och Gunnar Nygren menar att detta i förlängningen innebär ett problem för demokratin. Den mediala medieskuggan och nyhetsrapporteringen är strukturellt skev. Författarna ser några av orsakerna till den sneda rapporteringen i bevakningsrutiner, nyhetsvärdering och vilka källor man använder sig av. (Nord & Nygren 2002) Bevakningsrutiner består ofta i att göra rundringningar till myndigheter och polis, vilket i sin tur ger nyheter om brottslighet. Källorna avgör också utbudet, några av de vanligaste i Stockholmsmedierna utgörs av polisen. Och nyhetsvärderingen kräver ofta dramatiska händelser för att rapportera från en plats i periferin. Som brott och olyckor. Som i Backa.

Isa Andersson

Fakta: Kvantitativ undersökning

Sökord i Mediearkivet: Backa (något av orden) i GP

Totalt antal artiklar 2010: 460

Totalt antal artiklar 2011: 368

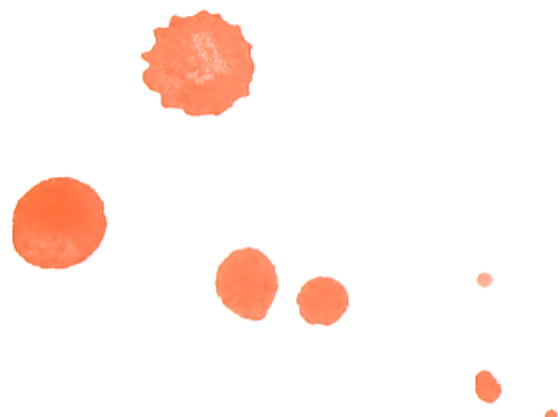
Varav Backarelaterade: 425

Antal Backarelaterade artiklar 2010: 128

Antal Backarelaterade notiser 2010: 97

Antal Backarelaterade artiklar 2011: 126

Antal Backarelaterade notiser 2011: 74

Essä: Vad är ”grejen” med Backa?

En snabb titt i mediearkivet över publicerade artiklar om Backa i GP ger ett dystert intryck. De flesta handlar om skottlossning, bilbränder, våld, polis och gäng.

”Satsa på skolpoliser”

”Våldsam vår hittills i Göteborg”

”Polis och politiker i bråk om Backa”

”Nya bilbränder i Göteborg”

”Backakravallerna började med stöld”

”Här föll startskotten för gängkrigen”

”Folknära polis i Backa”

”Skottdrama i Backa”

”Polisen tar in extrapersonal”

”Polisen utreder Backaskotten”

”Oroligt efter ny skottlossning i Backa”

”Polisen skärper tonen i Backa”

”Sätt åt Backas gäng”

”Delar av Backa åter utan nattrafik”

”Kör bråkturerna”

”Gangsterkriget i Backa”

”Ny typ av gäng i Backa”

”Vapengömma hittad i Backa”

”Ägaren återfår blodbestämt bil”

”Åtalad 20-åring nekar till mordbrand i Backa”

”Döms för bilbrand i Backa”

Under journalistutbildningen stiftar man tidigt bekantskap med Björn Hägers bok ”Reporter” som bland annat lär ut vad som kännetecknar en rubrik. Den ska väcka intresse, vara spännande, göra att läsaren genast fattar vad det handlar om. Det viktigaste först. Pang på nyheten! Vår ledstjärna på journalisthimlen: ”Vad är grejen”?

En nyhet är vidare ”något som inte tidigare publicerats och som har intresse för läsekretsen”. Och formeln för nyhetsvärdering innehåller ingredienserna: ”vikt, icke-normalt, närhet, konflikt, elitpersoner, lättbegripligt, nytt” (Häger 2009).

Det är bara det att den huvudsakliga nyhetsrapporteringen från Backa inte

beskriver något nytt. Det är som att samma nyhet upprepar sig gång på gång, enligt en gammal välkänd formel. Detta är enligt mig ett av nyhetsjournalistikens mest intressanta dilemma. Nyheterna ska vara nya. Det ligger i sakens natur. Men de struktureras på samma sätt, och det är ofta samma typ av nyheter som förlänas ”nyhetsvärde”. Nyheter är förväntning. Vi känner igen en nyhet, vi har lärt oss vad som utmärker den. Våldsbrott och kriminalitet är per automatik nyhetsvärdiga. Men det är när en viss typ av nyhet går att knyta till en viss typ av plats det blir problematiskt. Lars Nord och Gunnar Nygren menar att det är genom idel negativ nyhetsrapportering från stadens ytterområden som bilden av den problemtyngda förorten framträder. Diskursanalytikern Teun Van Dijk hävdar att nyhetstexter både konstruerar och befäster fördomar (Van Dijk 1991). Så vad är ”grejen” med Backa? Ska man tro vad som står i GP måste det vara gängen. Våldet. Polisen. Skottlossningarna. Stenkastningarna. Samma historier berättas gång på gång, efter ett bestämt mönster. Det blir ett sätt att tala och skriva. Så skapas en diskurs. Diskursen om Backa präglas av ett negativt fokus. När det rapporteras om något positivt i stadsdelen är det ofta mot bakgrund av problemen. ”Backa satsar på unga” är ett exempel på en positiv nyhetsartikel. Men utgångspunkten är densamma – Backa är en problemtyngd plats. Artikeln handlar om att en ny fritidsgård slår upp dörrarna efter ”senaste tidens oroligheter”.

Rapporteringen är inte helt ensidig. Den 29 september skriver Mattias Hagberg insiktsfullt och nyanserat om förorten i ”Bara vi inte talar om rättvisa”. Han

analyserar historiskt och politiskt bilden av förorten. Hur man skriver och talar om den, om insatsarbete och frågan om stigmatisering. I övrigt finner jag i princip bara en kritisk röst som ifrågasätter rapporteringen från Backa. Det är på debattsidan 7 april under rubriken "Gör inte ungdomarna till syndabockar för bilbränderna". Författare är Homeira Tari, ungdomsledaren (och förövrigt den person som genererat fram de enda två positiva kulturartiklarna från Backa under året.) Hon höjer ett varningens finger mot att svartmåla ungdomar för bilbränder och tycker att det är dags att tala om problemen bakom problemen – integrations- och bostadspolitiken till exempel. Dagen därpå publiceras en anonym notis på ledarsidan med rubriken "Ursäkt inte bilbränder": *Är det samhällets och politikernas fel att bilar brinner? (...) Det är tråkigt att det brinner igen, men vi ska inte bara skuldbelägga ungdomarna", skrev författarinnan Homeira Tari i GP i går. Hon har rätt i att bostadspolitiken och integrationspolitiken lämnat alltför mycket att önska. Men en besvärlig uppväxtmiljö är ingen ursäkt för att sätta bilar i brand! För de ansvarsfulla förortsbornas skull, för majoriteten i Backa, måste polisen göra vad som krävs för att de skall känna sig tryggare. I det ingår att ställa bilbrännare till svars. För sina gärningar har alla straffmyndiga ett ansvar, oberoende av om barndomshemmet var fult och gungorna trasiga* (GP 8 april 2011).

Liknande uppfattningar om Backa går ofta igen på GPs ledarsida. Det finns ingen

ursäkt för bilbränder och förargelseväckande beteende, "ansvarsfulla förortsbor" skiljs aktivt från "bilbrännare". Malin Lernfelt, medarbetare på ledarredaktionen, skriver i ett darrande "Ode till Backa" den 19 september att det är tråkigt att "ett litet gäng idioter tillåts förstöra". Hon skriver: "Jag tror inte att människorna som bränner bilar är obegåvade. Inte heller att de är viljelösa offer för arv och miljö. Tvärtom har "Backagänget" visat sig vara tämligen företagsamma. Tänk om de kunde bygga upp sin stadsdel istället för att riva ned den?" Malin Lernfelt menar att samhället kan öppna dörrar, men steget till ett skötsamt liv måste individen ta själv. Här visar sig den liberala idén om allas möjlighet att förändra sin situation bara man själv vill och att arv och miljö saknar avgörande betydelse för individens möjligheter och handlingsutrymme. Hon avslutar krönikan med ett Walt Disney citat: "alla drömmar kan uppfyllas om man har modet att uppfylla dem". Det må vara att sparka in öppna dörrar att söka värderingar och åsikter i detta rena tryckarmaterial. Men det säger ändå något intressant om den samlade synen på Backa. Backa är en spelplats för kriminalitet och oroligheter. För å ena sidan "vanliga invånare" och å andra sidan "gäng" och "bilbrännare". Vi har valt att i detalj analysera ett par artiklar om Backa som publicerats i Göteborgs-Posten under året. I det närmaste följer våra resultat. Mycket nöje!

Isa Andersson

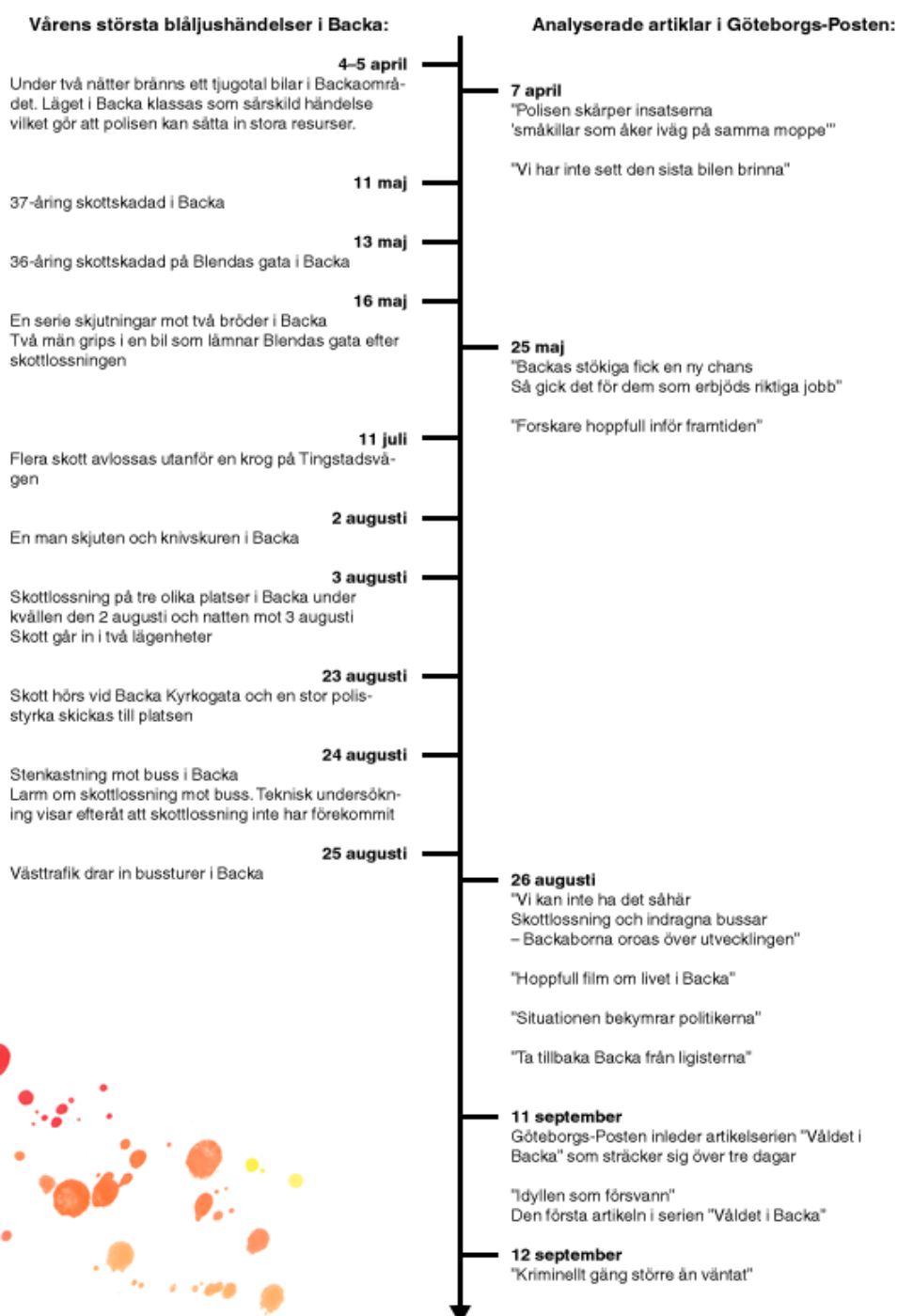
Blåljusnyheter eller förortsreportage?

- vår nyhetsvärdering av det nyhetsvärderade

Tidslinjen på bilden är tänkt att sätta in våra artiklar i en vidare nyhetskontext. Till vänster på tidslinjen syns några av vårens största kriminalhändelser i Backa. De har alla genererat artiklar och notiser i GP och är de huvudhändelser det ofta refereras till när "oroligheterna i Backa" skall sammanfattas i nyhetsrapporteringen.

Till höger syns i kronologisk ordning de uppslag och artiklar vi har valt ut till analys.

TIDSLINJE

Den första artikeln i kronologisk ordning är en direkt följd av bilbränder i Backa. Den andra är inte direkt relaterad till skottlossningarna i området, men är en artikel om ”stökiga” ungdomar i Backa. Maj, juli och augusti kantas av nyheter om skottlossningar och genererar en uppsjö av artiklar i ämnet. Vi har valt bort dessa då de inte helt stämmer överens med vår frågeställning. De är ofta renodlade blåljus- och händelsenyheter, som rapporterar att något har hänt. Skottlossningarna relateras ofta till gäng och mc-gäng och stor del av rapporteringen går ut på att kartlägga dessa kriminella gäng, ibland utan koppling till Backa annat än som en geografisk plats. Istället har vi velat titta närmare på de

större uppslag och reportage från och om Backa som har klara undersökningsmotiv. Vi har valt några exempel och försök från tidningens sida att förklara och analysera ”situationen” i Backa. Inom ramen för denna undersökning har vi inte analyserat den fullständiga nyhetsrapporteringen från Backa. Vi har gjort ett strategiskt urval i artikelhavet.

Där tittar vi närmare på hur bilden av Backa ser ut. Vilka förklaringsmodeller använder man för att analysera situationen? Hur framställs konflikten? Vem talar och drar slutsatser? Och vilken roll har reportern i meningsskapandet?

Isa Andersson

Beskrivning av artiklarna vi analyserat

GP 26 augusti 2011: "Vi kan inte ha det så här"

Skottlossning och indragna bussar – Backaborna oroas över utvecklingen"

Av: Madeleine Sahlman

Huvudhändelse: Västtrafik har kvällen innan ställt in busstrafik i Backa efter skottlossning mot en buss.

Disposition/Layout: Helsidesuppslag.

Tillsammans med tre biartiklar tar temat upp en helsida. En stor svartvit bild (1) föreställer en stillastående buss. Ett tiotal människor är på väg bort från den på trottoaren.

Beskrivning innehåll: Artikeln börjar med en kort beskrivning av gårdagskvällens händelser, utifrån polisens och Västtrafiks uttalanden. GPs reportrar träffar några upprörda människor som skulle tagit bussen hem. Göteborgs stadstrafiks områdeschef får avsluta med att man inte vet hur länge trafiken kommer att vara indragen.

Källor/Aktörer: Två backabor: Seamt Asmelash och Christopher Kjellin. Hugo Lepnik, Göteborgs stadstrafik.

Sidospalt/Krönika: Ta tillbaka Backa från ligisterna, av: Sarah Britz

Sidoartikel 1: Hoppfull film om livet i Backa

Av: Madeleine Sahlman

Huvudhändelse: Premiär på filmen *Genvägar* om ungdomars vardag i Backa, skapad av just ungdomar boende i Backa.

Disposition/Layout: Liten artikel på fyra korta spalter, placerad under bild (1). En bild i färg hör till texten, som ligger till vänster om texten, också den under bild (1).

Beskrivning innehåll: En beskrivning av filmens innehåll, kulturansvarige för unga på Backa Kulturhus får berätta hur arbetet har gått till. En av manusförfattarna, samt huvudrollsinnehavare, får också uttala sig, om vikten av att vara en god förebild.

Källor/Aktörer: Homeira Tari, ansvarig för kulturverksamhet för unga på Backa Kulturhus, samt Ahmed Nejmedin, manusförfattare och huvudrollsinnehavare.

Sidoartikel 2: Situationen bekymrar politikerna

Av: Per Sydvik

Huvudhändelse: Politikerna i stadsdelsnämnden Norra Hisingen är oroade över situationen i Backa.

Disposition/Layout: En spalt längst till höger på uppslaget. Ovanför rubriken ligger två porträttbilder i färg på de två kommunpolitiker som uttalar sig i texten.

Beskrivning innehåll: Stadsdelsnämndens ordförande är förvånad över beslutet att dra in bussar och är samtidigt oroad över händelseutvecklingen i Backa. Det berättas att flera insatser är på gång. Artikeln avslutas med att ytterligare en politiker får säga att hon är bekymrad och att mycket behöver göras.

Källor/Aktörer: Tord Karlsson (s), ordförande stadsdelsnämnden Norra Hisingen och Ingela Ferneborg (M), förste vice ordförande i stadsdelsnämnden.

Del 2: Textanalys

Vi har ...

... använt oss av ett diskursanalytiskt förhållningssätt till texterna

Vilket innebär att vi har...

... undersökt textens makronivå: textens schematiska och tematiska struktur: hur texten är organiserad och vilka källor, aktörer och verklighetsbeskrivningar som dominerar

...samt undersökt textens mikronivå: textens närvarande information, lexikala stil och betydelsskapande koherens och textens hål och frånvarande information

Bilden av Backa

– kontraster, motbilder och de Andra

En genomgående ingrediens i artiklarna är användandet av kontraster. Backabor kontrasteras mot irrationella våldsverkare. Ungdomar mot gäng. Idyll mot förfall. Åtskiljandet mellan "vi" och "dem" löper som en röd tråd genom texterna och skapas växelvis mellan reportern och de citerade källorna.

Den irrationella och oförnuftiga Andre Edward Saida bok *Orientalism* (1978) handlar om den västerländska diskursen om Orienten och orientalen. Där studeras Orienten genom västerländsk vetenskaplig- och skönlitteratur och betraktas som en del av en större maktdiskurs. Said menar att stereotyper och föreställningar om den Andre och det Annorlunda hjälper till att forma den egna självförståelsen: "Orientalen är irrationell, fördärvad [fallen], barnslig, 'annorlunda' och således är europén rationell, dygdig, mogen, 'normal'" (Said 1978, s.112). Europa och det europeiska formuleras i relation till Orienten som är "(...) dess motbild, motidé, motsatt personlighet och en motsatt erfarenhet" (Said 1978, s.64). Den postkoloniala teorin menar att makt- och tankestrukturer och stereotyper om den Andre från kolonialtiden fortfarande är i hög grad levande. Teorin om den Andre har sitt ursprung i psykoanalytiskt tänkande och används bland annat för att beskriva en kulturell och social identitetsbildning. Det grundläggande resonemanget går ut på att "(...) vår identitet blir synlig först när den avgränsas i förhållande till något annat, som är skilt från oss" (Brune 2004, s.35). Särskiljandet i "vi" och de Andra kan appliceras på flera olika kontexter. "Det andra laget eller de i grannbyn kan allt efter omständigheterna ses som de Andra. För varje 'vi' etableras Andra, som är annorlunda och som definieras i kontrast till 'oss'" (Brune 2004, s.36).

Inom ramen för denna undersökning är det intressant att iaktta vad som i den skriftliga utsagan, i vårt fall en nyhetstext, betraktas som irrationellt, avvikande och problematiskt. Detta avslöjar samtidigt vad som är den "normala" motpolen.

Rackarungar eller våldsamma ligor?

I artikeln *Polisen skärper insatserna – småkillar som åker iväg på samma moppe* (GP 7/4) visar sig en motsägelsefull kontrast redan i rubriksättningen, som kommer att utvecklas i artikeln. Huvudhändelsen är polisens ökade närvaro i

Backa efter ett flertal bilbränder i området. Reportern intervjuar ett antal Backabor som bekräftar och välkomnar de polisiära insatserna. Polisen talar om flera inblandade, varav många är kända kriminella och drar paralleller till 2009 års ”oroligheter”, som startade med ett polisingripande:

Den 18 augusti 2009 är ett datum jag aldrig glömmer. Det var då det startade i Backa den gången. Vi låg hela tiden steget efter medan oroligheterna spred sig över stan.

Lars Klevenparr ur Polisen skärper insatserna, GP 7/4, Per Syd vik, Karolina Vikingsson

Enligt polisen utlöses händelserna även denna gång av ett polisingripande. Det skapar en bild av att det är kriminellt belastade personer som startat bilbränderna. Men en av intervjupersonerna ifrågasätter denna verklighetsbeskrivning:

”Killarna jag såg i natt var inga beväpnade kriminella med väntande flyktbilar. Flera av dem var småkillar som åkte iväg tre på samma moppe.

Ante ur Polisen skärper insatserna, GP 7/4, Per Syd vik, Karolina Vikingsson

Polisen beskriver situationen eller ”oroligheterna” närmast som en naturkraft som sprider sig från förorten till andra delar av staden. Historien har visat att polisen inte kan spara på resurserna, kraften måste kvävas i sin linda. Utbrytarna ur kulturen, i detta fall bilbrännarna, likställs med 2009 års upprorsmakare. Inga andra förklaringar ges än att händelserna har ett samband. De båda intervjupersonerna beskrivs som ”veteraner” i området vilket skänker dem en status av sanningssägare. Den ena, Lars Nilsson, säger att ”vill de bränna min bil kan jag inte hindra dem”. ”De” är ungdomarna, som ingen ingriper mot. Här

får ungdomar härja fritt utan polisens inblandning. Reportern hänvisar också till flera källor:

”Flera boende vittnar om samma sak. Bilarna antänds helt öppet, ingen verkar ha bråttom eller vara rädd att polisen ska komma”.

Ur Polisen skärper insatserna, GP 7/4, Per Syd vik, Karolina Vikingsson

Reportern skriver här i presens: bilar antänds och ingen verkar ha bråttom - som om bilbränder hör till vanligheterna i Backa. Det uppstår ett tydligt ”vi” och ”dem” mellan vanliga Backabor, eller ”veteraner” och ”ungdomarna”. Ante beskriver ”dem” såhär:

”Jag ser 10-15 killar i luvor. De skriker, gapar och skrattar samtidigt som de bränner upp flera bilar. De beter sig som om det vore fest, som att de är ett gäng kamrater som samlats runt en påskeld.”

Ante ur Polisen skärper insatserna, GP 7/4, Per Syd vik, Karolina Vikingsson

Ungdomarna beter sig irrationellt, de skrattar och festar runt de brinnande bilarna. Polisens citat underbygger synen på ”oroligheterna” som något oregerligt, självständigt naturfenomen som riskerar att ”sprida sig över stan”. Polisens insatser blir i sammanhanget ett uttryck för den självklara och normala påföljden. Trots att det råder delade meningar om vilka som egentligen bränner bilar – småkillar som åker moppe eller tungt kriminella gäng. Reportern ger röst åt båda sidor i artikeln, vilket problematiserar polisens uttalande och förklaringsanspråk till det inträffade.

Krönikören har ordet

I en krönika av Sarah Britz som publicerats vid sidan av Per Syd viks artikel ges bilbränderna ännu en dimension. Hon ställer en fråga i inledningen och besvarar den själv: ”Är det meningsfullt att bränna bilar i Backa? Ja, för vissa.” Krönikören befäster, i likhet med polisen, sambandet

mellan bilbränderna och händelserna 2009. Hon drar paralleller till 2010, då åtgärder sattes in mot ”brännarna”. De gavs en chans att komma in i samhället, erbjöds jobb och lägenhet.

”En värld som är enkel för oss som växt upp med självklarheten: att man går till jobbet eller skolan. Men lika logiskt som det är för oss – lika märkligt är det för den som växt upp i ett hem där ingen någonsin gått till jobb eller skola.”

Ur Vi har inte sett den sista bilen brinna,
GP 7/4, Sarah Britz

Här ger textförfattaren uttryck för flera olika värderingar. Hon kopplar samman bilbränderna med tidigare bilbränder och drar de inblandade över samma kam. De beskrivs som en egen grupp som lyder under andra lagar än övriga medborgare. Ett tydligt vi och dem- perspektiv framträder då hon talar om ”oss” (underförstått laglydiga, ”normala” medborgare) och ”de” som inte lärt sig samhällets regler. Det naturliga är att gå till jobbet, men det är onaturligt för dem som inte fått lära sig det hemifrån. Bilbrännarna kommer då från hem där ingen går till varken skola eller jobb. Bilbrännarna är delvis offer under omständigheterna. Bilbrännarna lever under andra lagar, de tillhör en annan kultur. Textförfattaren är kulturrelativistiskt inställd, hon förstår att det är omständigheter, kultur och kontext som avgör hur en individ handlar och agerar. Men genom att uttala detta har hon samtidigt bestämt vilka bilbrännarna är, vilken bakgrund de har och varför de agerar som de gör. Ett ”vi” och ”dem” har tydligt fastställts.

Idyll och förfall

Att använda naturen som motpol till civilisationen är ett kärt grepp inom både litteratur och journalistik. Här inleds artikeln med en idyllisk naturbild som kontrasteras mot en kulturellt betingad företeelse.

De första krokusarna har slagit ut i rabatten på Hjalmar Bergmans gata i Backa men vårkänslan störs av en frän stank från en utbränd van på parkeringen intill.

Ur Polisen skärper insatserna, GP 7/4, Per Sydvik, Karolina Vikingsson

Reportern använder sig medvetet av kontrastverkan mellan natur och kultur för att skapa dramatiska effekter. Mot en idyllisk fond utspelar sig våldsamheterna, vilket understryker att det som sker är förnuftsvidrigt och i (bildlig) strid mot naturlagarna.

Artikeln *Idyllen som försvann* (GP 11/9) inleds också av en kontrastrik bild. Den ger en dramatisk bild av hur Backa gått från idyll till en krigszon:

För tio år sedan betraktades stadsdelen mer eller mindre som en idyll. Backa var som ett Göteborg i miniatyr – den stadsdel som speglade ett Göteborg i genomsnitt. Sedan dess har mycket förändrats. Bilar brinner, stenar flyger och bara fram till september i år har det varit skottlossningar vid åtta olika tillfällen.
Ur *Idyllen som försvann*, GP 11/9, Pia Svensson

Rubrik och ingress pekar på att stadsdelen har genomgått någon form av förändring, från idyll till en plats där ”få vågar uttala sig och få vågar sticka ut näsan efter mörkrets inbrott”. Hotbilden och ökad polisinsats är den egentliga nyheten – men vinkeln ligger istället på Backas förändring och förfall.

Urban Ericsson skriver i avhandlingen *Belägrade människor – Belägrade rum* att berättelser om förortsmiljöer ofta framställs som dramer, ”med påtagliga känslor av främlingskap och hot” (Ericsson 2007, s.27). Detta skapar inte bara en dramaturgisk effekt, utan i förlängningen också en diskurs om den främmande och

skrämmande förorten, i motsats till det normala samhället. Diskursen riskerar att framstå som något självklart och naturligt. ”De berättelser som omtalar den Invandrartäta förorten finns inte bara där och är *naturliga*. Snarare är de naturliggjorda och fungerar som bärare av budskap i förhållandet till samhällets föreställningar om kultur, identitet, normalitet och det rationella” (Ericsson 2007, s.27). Beskrivningen om Backa som plats frammanar bilden av den farliga förorten. Det är en irrationell avvikelse från det genomsnittliga och normala. Polisens insatser framstår i sammanhanget som befogade.

Ylva Brune skriver att ”[n]yhetsjournalistik litar sig med myndigheters diskurser och konstruerar dem som saknar definitions- makt i samhället som objekt för andras formuleringar och åtgärder. Nyhetsjournalistik behöver också motsatser, polariseringar och konflikter för att formulera sig” (Brune 2006, s.91).

De barbariska ungdomarna

Det känns skönt att ha polisen här. Det som stör mig är att vi, som inte är inblandade, ska behöva ducka för kulor och att våra barn väcks på nätterna för allt oväsen.

Ida Sunninge ur Idyllen som försvann, GP 11/9, Pia Svensson

Här uttrycks ett stort förtroende för polisen. En gräns upprättas mellan ”vi” som duckar för kulor och ”dem” som för väsen om natten. Ida Sunninge säger även att hon älskar sin stadsdel och känner många tonåringar här. I nästa stycke står det:

Men attityden från tonåringarna har blivit kärvare. Tidigare när hon kom med barnvagnen på trottoaren, delade sig gänget för att släppa fram henne. Men det är inte lika självklart längre.

- De tycker jag ska gå runt, men varför skulle jag göra det?

Ida Sunninge ur Idyllen som försvann, GP 11/9, Pia Svensson

Här är ”tonåringarna” lika med ett ”gäng” och beskrivs som ”de”, utan vidare specificering. Det är tonåringarna som betonas, de som verkar mest farliga. Även här visar sig en ambivalens i beskrivningen av ungdomar och gäng. En annan anonym intervju-person, en ”man från Turkiet” visar tre årr på magen efter knivhugg. För några år sedan hindrade han några ”tonåringar” att kissa på entrédörren. Senare knivhögs han av ett ”gäng”. Mannen är också rädd för vad som händer när polisens skärpta bevakning av polisen minskar.

Det är som med råttor, de kommer tillbaka så fort man lämnar området, säger han.

Man från Turkiet ur Idyllen som försvann, GP 11/9, Pia Svensson

Därefter övergår artikelförfattaren till att intervjua en polis som besvarar mannens talminus som blivit hängande i luften. Enligt polisen är de här för att stanna. Han bedyrar:

(...) vår satsning är ingen dagsslända, utan starten på något större. Det finns en liten kärna av kriminella som skrämmar hela sin omgivning. Vi ska ta tillbaka Backa Röd Max Olsson, polisens insatsledare i Backa ur ”Idyllen som försvann”, GP 11/9, Pia Svensson

Stycket är intressant på många plan. För det första skapar texten en bro mellan invånarnas oro för att polisen ska lämna platsen till att polisen bekräftar att de är här för att stanna. För det andra säger polisen att det är ”starten på något större” samtidigt som det finns ”en liten kärna av kriminella”. Varför öka insatser om kärnan är liten? Hotbilden som tidigare utmålats av Ida Sunninge tyder på att det handlar om ”tonåringar” och ”gäng” man hyser

rädsla för. Dessutom säger polisen att ”vi” ska ta tillbaka Backa Röd. Vilka ”dem” är uttalas inte. Ordningsmakten ska normalisera läget i Backa, men det är inte uttalat vem eller vilka som rubbar balansen. Texten bjuder in läsaren att se samband mellan ungdomar, tonåringar, gäng och skottlossning, kriminalitet och bilbränder. Det skapas en naturlig koherens mellan våld och ungdomar.

”Gängungdomarna” ges närmast biologiska egenskaper, de framställs som vanvettiga, som ”råttor” som inte kan stoppas. Som en kraft som drar genom stadsdelen om nätterna och ”sprider oroligheter över stan”. ”Bilbrännarna” betar sig som ett glatt gäng vänner vid en ”påskbrasa”. Beteendet är udda, annorlunda, oförnuftigt. I den postkoloniala teorin pratar man om det västerländska, civiliserade i motsats till det barbariska, vilda, primitiva. Här utmålas ungdomarna som Backas barbarer.

En Annorlunda plats

Artikeln *Idyllen som försvann* avslutas abrupt av Karim Dikiri, också han boende i Backa. Han tar händelserna med ro, men tycker att det är tråkigt att ”torget förfaller”. ”De måste hitta på något roligt, säger han” och syftar förmodligen på en upprustning av miljön. Där finns ingen koppling till huvudhändelsen, förutom att det inmutar en bild av förorten som håller på att förfalla. Ett par foton som tillhör artikeln föreställer bland annat en butiksingång på Selma Lagerlöfs torg. I kanten av bilden syns en papperskorg och en svart kråka. Bildtexten lyder: ”I förfall. Många Backabor är förtvivlade över utvecklingen på Selma Lagerlöfs torg”.

Urban Ericsson påpekar i *Belägrade människor – Belägrade rum* att man ofta associerar och andrafierar förortens arkitektur. ”En kall och rå arkitektur utan ”naturliga” mötesplatser återkopplas till anonyma främmande (bannade människor). Ett symbolsystem som är

uppbyggt kring likhet och olikhet skapas” (Ericsson 2007, s.29). Det sker alltså en projicering i avbildningen och beskrivningen av miljön och en förlängning av tankemönstret kring den Annorlunda förorten.

Natur eller kultur?

Per Sydviks *Kriminellt gäng större än väntat* (GP 12/9) ingår, liksom föregående artikel, i artikelserien ”Våldet i Backa”. Artikeln är en analys av ”Backagänget” och reportern sammanfattar skeende och kontext på ett sätt som hör analysformen till. Här kopplas ”Backagänget” och grovt kriminella återigen ihop med ungdomar, stenkastning och bilbränder.

Hittills har kommunfolk och polis talat om en grupp på 10-15 kriminella som det gått att isolera från den ’svans’ av ungdomar som varit med och kastat sten i Backa. Frågan är vem som är kriminell och vem som tillhör ’svansen’.

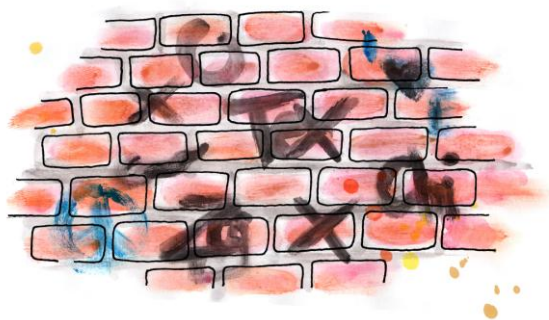
Ur Kriminellt gäng större än väntat, GP 12/9, Per Sydvik

Reportern fortsätter: ”Efter årets många våldsdåd framstår det som orimligt att det tungt kriminella gänget inte skulle vara större”. Här dras även slutsatsen att ”Backagänget” ligger bakom alla våldsdåd i Backa. Vilka våldsdåd som ägt rum går reportern dock inte in på. Han skapar en bro mellan textens lokala och globala koherens genom att skapa en övergång mellan sin slutsats och polisens iakttagelse av ”Backagängets storlek”: ”Och en polis med god insyn i stadsdelen tillägger: - De är kanske 40 stycken, med kontakter som bor på annat håll kanske 80.” Polisen säger här ingenting om en ”svans” av ungdomar som ingår i gänget, det är reporterns eget antagande. Polisen refererar till att gängmedlemmarnas mörkertal är stort. Ändå väljer reportern att bygga vidare på sitt antagande med ett: ”Och en polisman säger” – för att skapa en sammanhängande mening i stycket. Som läsare tror vi att

polisen bekräftar påståendet. Vid närmare anblick görs inte det. Polisen talar om att gänget kanske är större genom att de har "kontakter som bor på annat håll".

Reportern fortsätter dock att utveckla sin teori om det kriminella gängets "svans". Han beskriver ett par brott "Backagängets" medlemmar har varit inblandade i. Återgivningens betydelse för artikelns huvudhändelse – att gänget är större än förväntat – är högst oklar. Artikeln avrundas genom att återknyta till det inledande resonemanget:

*Stenkastning har setts
som något ungdomarna
i "svansen" ägnat sig
åt. Men vem som gör
vad är inte givet.
Ur Kriminellt gäng
större än väntat, GP
12/9, Per Sydvik*

Reportern refererar till en händelse då ledaren för "Backagänget" påkommit med att kasta sten mot en polis. Detta bevisar egentligen endast att ledaren för "Backagänget" har ägnat sig åt stenkastning. Det säger ingenting om vad "ungdomarna i svansen ägnat sig åt". Reportern vidmakthåller sitt begrepp och skriver att en kartläggning från i våras av "svansens" storlek ger ett dystert resultat. Då kartlades 120 ungdomar i Backa under 17 år "som det fanns oro kring, som 'rörde sig på fel plats vid fel tid eller inte sköter skolan." Detta säger ingenting om ungdomarnas koppling till varken "svansen" till det kriminella gänget. Att 120 namn blev noterade i en bred undersökning säger väldigt lite om inblandningen i eventuella gäng.

Peter Berglez skriver i *Metoder i kommunikationsvetenskap* att nyhetskonsumtion är en slags vardagsrutin,

som vanligen resulterar i att vi ser medietexterna som bärare av objektiva fakta. Berglez kopplar detta till Frankfurtskolans filosofer Adorno och Marcuses idé om relationen mellan natur och kultur. De skiljer på företeelser som är kulturella produkter - till exempel sociala orättvisor - och till synes biologiska, oföränderliga, "naturliga" samhällsförhållanden. Ett problem som framställs i medier under längre tid har en förmåga att passera som något "naturligt" och orubbligt. Den kritiska diskursanalysen och ideologikritiken i stort går ut på att inte

förväxla natur och kultur. Istället gäller det att: "(...) avslöja "biologins" kulturella karaktär: att visa hur det tillsynes orubbliga egentligen är föränderligt och möjligt att påverka"

(Ekström, Larsson 2010, s.261).

Särskiljandet mellan "vi" och "dem" är genomgående i artiklarna vi tittat på. Både genom intervjupersonernas och poliskällornas kommentarer, men också genom hur artikeln är uppbyggd. Ungdomar klumpas ihop med kriminella gäng, Backa är en otrygg och hotfull plats. Gång på gång implementeras bilden av den farliga förorten och de irrationella förortsborna, även om den sistnämnda gruppen betraktas som en grupp inom gruppen. De är inga "vanliga Backabor", de förstör för de Andra förortsborna. Men vilka "dom" är och varför de agerat som de gjort är frånvarande information i texterna. De kommer oss främst till del genom andrahandskällor.

Isa Andersson

Kontext, konflikt och källor

Kontext och historia

I de texter vi läst förklaras kontexten alltid endast knapphändigt av journalisten själv eller annan statusperson, som till exempel polisen, vilket blir ganska bristfälligt. Med statusperson menar vi en person som har en hög rankning i någon slags hierarki; det kan vara en tjänsteman eller företrädare för någon institution eller liknande. Texten 25/5 är något slags undantag där det faktiskt görs förklaringsanspråk, dock även då av journalisten själv.

Liksom förra gången var det en incident mellan polisen och unga Backabor som satte igång oroligheterna. 2009 uppstod spänningarna i samband med ett tillslag vid Blendas gata. Denna gången startade konflikten efter ett polisingripande i söndags kväll.

Ur Polisen skärper insatserna Per Sydvik, Karolina Vikingsson, GP 7/4-11

Kontextualiseringen som här görs av reporter och senare i texten, av en namngiven polisman (som återkommer i flera av artiklarna), verkar rakt av ha fått information från polisen, som senare i texten inte heller förklarar "tillslaget vid Blendas gata". Ordvalen ger samtidigt implicit information om att det handlar om kriminella ungdomar, vilket berättigar polisens beteende. Forskaren Herbet J. Gans menar att de källor som kräver minsta möjliga kontroll prioriteras, och även de som är mest auktoritära. De anses inte kunna ljuga offentligt och deras åsikter är officiella (Assarsson, Elvemo, Farzin 2008). Varken polisens eller journalistens ord ifrågasätts. Därför blir offentliga statuspersoner ofta de som även får sammanfatta sammanhanget, som får sista ordet.

Jag är stolt över det vi gjort för att hjälpa dem tillbaka till en rimlig bana i livet, säger hon.

Ur Backas stökiga fick en ny chans, Per Sydvik, GP 25/5-11

"Hon" är i sammanhanget Marie Werner, distriktschef på bostadsbolaget Poseidon, som i en artikel den 25 maj i år får berätta om sitt projekt för att skapa jobb till ungdomar ("dem") i Backa. Av citatet att döma ska ungdomarna assimileras in i något slags majoritetssamhälle, från en position som är felaktig. I en av texterna finns ett litet eventuellt undantag från "statusregeln" då en fritidsledare får säga sista ordet. Han pratar om "våra besökare" och inkluderar därmed ungdomarna till samma plats som honom själv.

Om något händer i kväll ska vi försöka hindra att våra besökare i 14-15-årsåldern blir en svans till oroligheterna.

Ur Polisen skärper insatserna Per Sydvik, Karolina Vikingsson, GP 7/4-11

Hur man skriver handlar om en trovärdighetsfråga skriver Lasse Sandström i *Rosengård i medieskugga* - man läser inte en tidning man inte känner sig representerad i och har en skev bild av ens hemort. Samtidigt måste man hela tiden förhålla sig till bilden som matas ut i media. En koppling kan dras till Kent Asps teorier om nyhetsrapportering: "I Rapports nyhetsinslag på teman som 'invandrare', 'flyktingar' och främlingsfientlighet 1979-1999 var 75 procent av källorna svenskar och 50 procent experter och företrädare för myndigheter och politiska organisationer. Nyheternas invandrare och flyktingar har framträtt som byråkratins objekt, som skapade av myndigheternas diskurser" (Brune, 2002).

Källorna i artiklarna är samstämmiga, med något enstaka undantag. Det är ofta polis och någon tjänsteman eller liknande som *tycker till*, samt oroad lokalbo.

Aktörer

”Backaungdomarna” beskrivs som antingen helt goda och oskyldiga eller helt onda och kriminella, det är en svartvit världsbild som målas upp. De gamla stereotypa orden som tidigare forskning kommit fram till är inte särskilt framträdande, reportrarna använder inte ordet *invandrare* och *förort*, men samtidigt är aktörerna i texterna inte på något vis jämställda.

Ungdomar samt vuxna boende i Backa i texterna är alltid med som involverade eller utsatta, aldrig experter eller ”vetare”. *Homeira Tari*, som är eldsjäl, *Ante* (utan efternamn, återigen) och *Leif Nilsson* som blir vittnen, *Fofa* och *Samir* som är med i ”gänget”. De boende/ungdomarna som uttalar sig blir i de flesta fall representanter för någonting större – för hela (för)orten, för hela ”gänget” eller för alla ungdomar i Backa.

Ylva Brune talar om att journalisten har en upptäcktsresandeblick på periferin, som i det här fallet är förorten, där journalisten gör anspråk på att beskriva hela platsens karaktär. Samtidigt får då de människor de pratar med *symbolisera hela platsen* (Brune, intervju 25/11-11). Exempelvis blir Fofa i 25/5 representant för ”gänget”.

20-årige Fofa presenterade Backaungdomarnas manifest där de försökte förklara varför de stack bilar i brand och attackerade polisen.
Ur Backas stökiga fick en ny chans, Per Sydvik, 25/5-11

Senare i texten benämns manifestet som *Fofas kartongmanifest*; då har han vuxit i status och själv blivit ”ägare” till hela manifestet, som en representant för alla ”Backa-ungdomarna”. Författarna till *Miljonprogram och media* skriver att miljonprogramsförorterna i den allmänna debatten framstår som en ”antisocial och ociviliserad rumslighet, en plats utan

tidsdjup och historia, evigt ung och invånare som måste kontrolleras och läras upp, för att fås att nå samma nivå som resten av samhället” (Ericsson, Molina, Ristilammi 2002). Det blir tydligt i texterna att Backa står för det unga som ska tuktas, i motsats till det vuxna och svenska medelklasssamhället, som får komma med slutsatser och sammanfattande kommentarer. Även om representanter för orten i vissa fall är vuxna som har bott länge på platsen, som i GP 7/4 där Lars Nilsson, ”veteran i området med inflytt 1977”, beskrivs något förminskande, i kontrast till polis och myndigheter, där han står och tittar på händelserna bakom gardinen. Samtidigt skapas ett avstånd till ungdomarna som bränner bilar.

Genom köksfönstret konstaterade han redan under natten att just hans bil klarat sig den här gången.

Ur Polisen skärper insatserna Per Sydвик,
Karolina Vikingsson, 7/4-11

Vem syns och hörs?

Det är vanligare att en statusperson i texten finns med på bild än den utsatte/vittnet. I GP 25/5 finns ingen av huvudpersonerna med på bild, bara statuspersonen som är forskare, trots att texten har en positiv ansats. I samma text har reportern inte heller talat med huvudpersonen själv utan låter en statusperson (hans arbetsgivare) tala för honom. Det ger implicit information att det här inte är nog viktiga personer att få se på bild eller höra vad de har att säga, kanske rentav att de över huvud taget inte kan tala för sig.

Det är också talande vilka personer som benämns med för- och efternamn eller bara efternamn och vilka som bara får ett förnamn. I noll procent av de texter vi har läst har en statusperson blivit benämnd med endast förnamn, medan det på två av fyra uppslag finns privatpersoner och boende som gör det. Om vi räknar in

anonyma personer eller uppgiftslämnare så finns det på alla. Vilket också gör sitt till uppbyggandet av mystiken kring de boende i Backa. Ericsson, Molina och Ristilammi skriver att ”(Invandrare) behandlas som objekt, vi pratar om dem, det byggs en annorlundahet kring dem. Genom att journalister ofta pratar om ’dem’, beskriver ’dem och ’deras’ miljöer, blir det underförstått att det inte är ’dem’ som är tänkta som läsekrets” (Ericsson, Molina och Ristilammi 2002, s.36). I den förståelseramen är det inte konstigt att förtortens invånare kan citeras utan efternamn, utan namn alls eller i grupp, vilket också är vanligt i de texter vi läst. Reportern klumpar ihop ”de boende” till en åsikt.

Osynliga berättelser – värdeladdade ord

Det som står mellan raderna, eller den implicita informationen, är ofta ganska tydligt – många gånger är det helt självklart att läsaren ska veta vad det handlar om, att Backa är ett stökigt område där det bor stökiga ungdomar. Beroende på ordval och den schematiska organiseringen av texten, det vill säga i vilken ordning reportern har valt att lägga upp händelserna, lyser implicit information igenom. Vad än reportern har tänkt så spelar det roll vilka ord en använder. Att för en grov misshandel använda ord som *sticka kniven i*, (GP 11/9) ger känslan av att människorna är onda, att området är otroligt kriminellt. Generaliserande ordval, som *Backaungdomarna*, förstärker bilden av att det är ett enat ”gäng” som tycker samma saker, som ständigt är tillsammans och har en gemensam agenda. Både i texter med negativ ton, till exempel i GP 11/9, men även i de positivare, som sidoartikel 1 i GP 26/8, används ordet som en benämning på unga människor i Backa. Att man använder bestämd form gör det också till en självklarhet att vi ska veta vilka de är och vad de gör. *Backas stökiga* är ett annat ordval, som nu har fått *riktiga jobb*, vilket insinuerar att de aldrig haft/klarat av

ett jobb tidigare, *kartongmanifest*, vilket signalerar fattigdom, gatuvardag, tafflighet (GP 25/5-11).

I sidoartikel 2 i GP 26/8 används ord som att *kommunledningen gör en uttryckning till Backa* och att *polisen gör en anseelig kraftsamling*. Ord som ger associationer till militär och aggressivitet, en ordning ska återställas. Politikern som uttalar sig har ett tydligt ovanifrånperspektiv där de har *bra koll på ungdomssituationen*, han skapar ett tydligt vi och dem när han talar om en "situation", inte om människor.

I GP 7/4 använder reportern ordet *ligorna* samtidigt som de boende talar om ungdomar och småkillar. I GP 11/9 talar en boende omväxlande om *tonåringar*, *gäng* medan en annan boende går så långt som att kalla ungdomarna "råttor", som "kommer tillbaka så fort man lämnar området". Att som reporter ta med sådana citat signalerar var man själv står.

Texten i GP 11/9 är möjligtvis den värsta när det gäller implicerad information. Alla boende utom en är väldigt negativa till situationen och platsen och är samtidigt glada att polisen är på plats.

*Bilar brinner, stenar flyger
och bara fram till september i år har det
varit skottlossningar vid åtta olika
tillfällen.*

Ur Idyllen som försvann,
11/9-11, Pia Svensson

På uppslaget i GP 26/8 är det tydligt vilka som ska beskyllas för att kasta sten och skjuta på bussar, trots att ingen anklagelse utfärdas och inte ett ord nämns om polisen har någon misstänkt. Genom de olika biartiklarna på uppslaget blir ungdomarna i Backa huvudpersoner och de skyldiga, trots att huvudhändelsen har en oklar gärningsman.

Så organiseras texterna schematiskt

Vad som blir huvudhändelse i en nyhet kan

tyckas självklart. Men valet och förståelsen är, enligt Teun Van Dijk, alltid subjektivt och är beroende av åsikter, attityder och ideologier hos reportern och redaktionen. Även själva "huvudämnet", sammanfattningen, har en position i hierarkin. Han menar att själva ämnet för artikeln är viktigt att analysera på grund av dess diskursiva funktioner; funktionerna visar både på psykologiska och sociologiska aspekter av nyheter samt representerar vad nyhetsmakarna anser vara den viktigaste informationen från en händelse (Van Dijk, 1991).

I GP 25/5 finns till synes två självklara valmöjligheter när det gäller huvudhändelse och huvudperson. De två personerna med tillhörande historia är Fofu, som verkar ha fallit tillbaka i kriminalitet, och Samir som det har gått bra för, som har jobb och nu ska börja studera. Reportern har valt att lägga Fofu som huvudperson, vilket gör Samirs historia till ett undantag som bekräftar regeln. "I de texter som vi valt ut /.../ finns förväntningar på vilka ämnen som ska fungera som ledmotiv i berättelsen. Normer och värderingar skapas i anslutning till dessa berättelser och både i en direkt och indirekt pedagogik lär sig "plattformens invånare" och vi andra hur man ska agera, om vad som ska omtalas och så vidare på givna platser och i givna sammanhang" (Ericsson, Molina, Ristilampi, 2002).

Författarna skriver vidare att föreställningar som bildats på den här tänkta plattformen ges legitimitet genom att hänvisa till sig själv och blir "normalt och oomtvistat" och därigenom oerhört svårkritiserat. Om vi genom detta perspektiv ser på valet att lägga händelserna om Fofu som toppnyhet är det lätt att förstå att det passar in i bilden av förortskillen som inte klarar av att hålla sig "på rätt sida lagen".

Flera exempel finns på att rubriken har

satts med tanke på, som det verkar, det mest uppseendeväckande i artikeln, inte vad som egentligen är huvudhändelsen i texten, till exempel i GP 11/9, där hotbild och ökad polisinsats är den egentliga nyheten men vinkeln istället ligger på Backas förändring och förfall. Detta är logiskt ur ett nyhetslogiskt perspektiv, läsarna ska lockas att läsa, innehållet ska vara enkelt att ta till sig. Bengt Johansson skriver i *Medierna och demokratin* att man får skilja mellan urval och redigering. ”En nyhet som väljs ut beroende på att man anser att den är viktig, kan vinklas eller redigeras så att publiken uppfattar den som intressantare.” (Johansson 2004, s.235).

Självklart är det viktigt att läsaren tycker att ämnet är intressant. Men om då den så kallade objektiviteten får stryka på foten? Eller rent av sanningen? Samtidigt som man lyfter intresset genom att vrida till en vinkel definierar man plats i diskursen och verkligheten redan i ingress och rubrik.

Polisen ryggat och låter ligorna härja fritt om nätterna. Det anser flera Backabor som GP pratat med efter de senaste dagarnas bilbränder. Men nu skärps insatserna för att få fast de skyldiga.

Ingress från Polisen skärper insatserna, Per Sydsvik, Karolina Vikingsson, 7/4-11

Ingressen och rubriken blir del i den diskurs som bestämmer hur texten som helhet ska förstås. Ylva Brune kommenterar ämnet i en intervju 25/11-11.

- Det mest betydelsebärande i en artikel är bilden och rubriken, det som talar om för läsaren vad det är för någonting. Du kan vara hur jävla nyanserad som helst som skrivande journalist, om dessa saker ändå tvingar läsarens perspektiv åt ett annat håll.

Elinor Ahlqvist

Vad säger bilden då?

Tidningar använder sig av olika former och grepp för att föra fram sina budskap. Det handlar dels om själva texterna, dels om layout och rubriksättning. Och det handlar om bild. Tillsammans bygger de här komponenterna upp en berättelse om verkligheten. När bilden dessutom är ett fotografi gör den anspråk på att representera en händelse ur det verkliga livet. Men en bild representerar faktiskt inget annat än fotografens synvinkel på företeelsen (Molina, 2002). Därför är det oerhört spännande att titta på vilka verklighetsperspektiv som visas i de bilder som hör till de texter vi har läst. Varför har journalisterna valt just den bilden? Vad vill den säga?

I *Miljonprogram och media* har författarna kommit fram till fyra återkommande diskurser i bildrapporteringen från Järvafältet (ett miljonprogramsområde i Stockholm). Det är *betongblocket*, *orenheten*, *invandrarskapet* och *det ifrågasatt moderna* som återkommer gång på gång.

I dessa kan vi se likheter med slutsatserna från vår analys. En typisk bild av förorten är de stora betonghusen som lutar sig över ”den lilla människan”. Även i vårt urval finns en sådan bild i GP 11/9. Himlen är grå och olycksbådande, en helikopter syns ovanför huvudet och texten i bilden lyder: *”Polishelikoptern cirklar över husen. Få vågar uttala sig och få vågar sticka ut näsan efter mörkrets inbrott. Vad är det som händer i Backa?”* Texten tillsammans med bilden skapar en domedagsstämning. Det är anonym betong och en mur av stumma fönster. I den här kontexten är det väldigt svårt att få en positiv upplevelse av texten. Inramningen är negativ, diskursen är fast.

På samma sida finns bilder av polisen, ärr efter misshandel, igenbommade affärer med en sopkorg i förgrunden – det blir oerhört tydligt vilken bild tidningen i det här fallet vill visa. Även här kan vi se kopplingar till *Miljonprogram och medias slutsatser*; det är associationer till smuts med papperskorgen, det är fattigt och omodernt, människor handlar på lågpriskedjor och affärerna stängs igen. Det är samma generella mönster på alla uppslagen vi granskat; det är betong, det är grått, mörkt, uppgivet. Eftersom vi tittat på hela uppslag, de gånger GP har dragit upp Backahändelser till en stor nyhet, så är det mycket och stora bilder. Tillsammans skapar de ett potpuri av otryggt landskap, där polisen är den vanligast förekommande aktören.

Samtidigt byggs mycket av stämningen upp med kontraster, även i bilderna. Ett

exempel är bilden av "Kartongmanifestet" i GP 25/5, där handskrivna text med lite barnslig stil på en pappersbit ligger på en varning för cigaretter med texten: "skydda barnen /.../ andas in din/.../". Å ena sidan är "backaungdomarna", som de talar om, bara barn själva som behöver skyddas, som att de skrivit ett naivt/barnsligt brev till "de vuxna" för att förklara sitt (ur vuxenvärldens perspektiv oförståeligt) beteende. Å andra sidan kan man se varningstexten som riktad mot de farliga ungdomarna – det är dem som barnen måste skyddas ifrån. Några fingrar håller lapparna mot träbordet, liksom för att säga "det här har jag skrivit med mina egna händer". Här ser vi återigen kopplingen till dels förorten som det omoderna men också det annorlunda (Ericsson, Molina, Ristilampi 2002). I *Miljonprogram och media* konstaterar författarna vidare att barnets sårbarhet och oskuldsfullhet kontrasteras mot miljöns brutala, farliga och omänskliga drag.

Ett annat exempel på kontrastskapande i bilderna är GP 26/8, där en liten färgglad bild på filmskapande unga placeras bredvid en stor svartvit bild med skugglika människor på väg från, vad som kan förstås som, en buss som blivit beskjuten. På den stora svartvita bilden syns eller skymtar ett tiotal mer eller mindre anonyma personer gåendes från bussen. Stämningen är dyster, det är fyrkantigt, stelt, opersonligt, kallt och blött. Dit människorna är på väg, närmast i bild är det mörkt, vi ser bara glimmande mörk asfalt. Bakom dem, det de är på väg bort ifrån – alltså "oss", centrum, normen – är det ljust, en vit himmel, gatulampor och lite grönska. Alla ser allvarliga ut, ett barn ser ut att snart börja gråta och den som är störst i bilden är bara en gående skugga utan ansikte. Ingen är namngiven. Denna bild kontrasteras med den lilla bilden i färg som ligger undertill där sex

glada ungdomar i färgglada kläder går framåt på en gångväg. Bilden signalerar gemenskap och glädje, det växer grönt gräs och murgröna på huset bakom och trots att de ser ut som typiska ungdomar verkar de inte bilda något *gäng* utan ska snarare förstås som kompisar. Alla personerna på bilden är namngivna. Ungdomarna i sammanhanget blir "de goda" medan de mörkare bilderna förstås som "den onda" delen av förorten.

Sammantaget är det en dyster bild som målas fram, om vi bara ser på bilderna i vårt material. Det är låst och hårt och kriminellt. Vad gör då det med vår förståelse av de här platserna? Vi har inte gjort några effektstudier men Ylva Brune, medieforskare, säger så här:

– Det är så uppenbart att upprepning av bilder, begrepp skapar betydelse, mening. Vi får föreställningar om de här platserna och människorna. Och de föreställningar som har skapats om förorten blir väldigt envisa (intervju 25/11 2011).

Per-Markku Ristilampi har forskat om mediernas rapportering om förorten.

– Flera gånger har jag tänkt att nu har man förändrat synen på förorten, men så kommer en artikel som den här i Expressen. Så är man 30 år tillbaka i tiden igen.

I *Reaktion (quick response, 2002, s.96)* kommenterar han en (visar det sig senare) osann och stereotyp rubrik i Expressen samma år. Han fortsätter i samma text med att säga att rapporteringen inte bara ger läsarna en bild av förorten, utan att de även ligger till grund för politiska initiativ och åtgärder. Genom att koppla problemet till platsen slipper samhället ifrån ansvaret. Det blir området som är problemet och inte den förda politiken.

Elinor Ahlqvist

Del 3: Journaliststudie

Den kritiska diskursanalysen omfattar också social praktik. Diskursen ingår och skapas i ett socialt, politiskt, ekonomiskt, ideologiskt sammanhang och måste därför relateras till någonting utanför sig själv (Bergström & Boréus 2005). Vi har därför valt att koppla diskursen om Backa, så som den framträder i nyhetsrapporteringen, till det rent praktiska redaktionella arbetet på GP. Efter fyra intervjuer med journalister och en nyhetschef framträdde en annan sida av diskursen och nyhetsrapporteringen: redaktionella strukturer, bevakningsrutiner och nyhetslogiska och kommersiella intressen. Tre journalister och en nyhetschef på GP har ordet.

Nyhetsvärdering i praktiken

– om målsättning, organisation och redaktionell praxis

Vi har tidigare koncentrerat oss på hur nyhetsprodukten ser ut. Nu är det dags att undersöka hur förhållandena för nyhetsproduktionen ser ut. Hur påverkar redaktionens organisation, rutiner och struktur nyhetsutbudet? Hur ser urvalsprocessen och nyhetsvärderingen ut på redaktionen? Vilka kommersiella, ekonomiska intressen och målsättningar arbetar man under?

Vad blir en nyhet?

Både journalister och nyhetschef är överens om vad en bra nyhet bör innehålla. De listar snabbt egenskaper som hämtade ur Håkan Hvitfeldts formel för nyhetsvärdering. De viktigaste faktorerna anses vara avvikande händelser, konflikter, negativa nyheter, tillgång på bra källor och bildmaterial som gör sig bra i tidningen. Det är ofta samma sorters nyheter som blir nyheter:

- Alltså här... hur man värderar olika tänkbara nyheter. Det är ju inte mycket diskussion om sånt här. Men det har man ju möjlighet att... alltså, grundläget är ju ändå att det negativa har företräde. (...)Ja, alltså på chefsnivå, eller de som sitter som hel eller halvchefer här har ju det väldigt tydligt i sig att det negativa... ja, det är ju inte bara dem, utan det är väl nåt som är allmänt hos journalister på dagstidningar.

Journalist 3

De bästa nyheterna är om någonting man inte känner till på förhand. Och ska man vara krass och säga att nyheter ofta är en väldigt konservativ bransch så att det ofta är en typ av nyhet som man känner igen

som en nyhet. Man behöver en mall för att sortera in vad som händer.

Journalist 2

Negativa nyheter och nyheter som känns igen som nyheter har företräde. Detta stämmer med Håkan Hvitfeldts iakttagelse: nyhetsvärdering är en process där verkligheten anpassas efter mediernas verklighet istället för tvärtom (Hvitfelt 1985). Detta för att passa tidningens format och fånga läsaren.

Vi passar in våra grejer i den här nyhetsdramaturgin. Och det måste man göra. Man måste tillåta sig att göra det för att det ska funka i tidningen helt enkelt.(...)

Ja, anledningen till att det måste vara det är ju för att om man tänker sig att de flesta som läser tidningen, de ägnar kanske tio

*minuter åt det. Åt hela vår tjocka tidning.
(...)*

*Jag vet när jag var ny som redigerare så
hade jag en chef som sa, men tänk nu, nu
har jag det här. Tänk nu, hur fan ska jag
kunna lura alla människor därute att läsa
detta? Det är det som är din uppgift.
Nyhetschef 1*

En annan faktor som avgör vad som blir en nyhet är det förväntade ”allmänintresset”.

*Man måste ju utgå från vad som är det
förväntade allmänintresset. För det är ju
ändå någon typ av kommersiell
verksamhet. Så vi kan ju inte sitta här uppe
och hitta på nyheter som bara vi är
intresserade av. Man får ju tro någonstans
att bredare lager tycker ungefär som vi.
Journalist 1*

Den senaste stora journalistundersökningen som genomfördes 2005 visar att journalister ofta förknippar nyhetsvärde med det diffusa begreppet ”allmänintresse”. Undersökningen visar också på att redaktionella rutiner är viktigare nu än förr. 1989 ansåg 59 procent av journalisterna att redaktionella rutiner var viktigare, jämfört med 80 procent år 2005. En förklaring är den förändrade mediemarknaden. Sedan 80-talet har marknaden präglats av omorganisering och rationalisering på redaktionerna. Detta delvis på grund av ökad konkurrens och ny digital teknik som förkortar arbetsprocessen och bestämmer villkoren för nyhetsarbetet (Asp (red) 2007).

Organisationens betydelse för nyheternas struktur

Under hösten 2011 omorganiserades GPs nyhetsredaktion. Redaktionen delades in i tre grupper: en snabbgrupp, en grupp som arbetade med längre jobb och en granskningsgrupp. Snabbgrupp och plangrupp byts av varannan vecka. Intentionen är att journalisterna ska få ett ökat ”helikopterperspektiv” på

nyhetsproduktionen, enligt journalist 2, som anar risker med detta arbetssätt:

*Från reporterhåll har vi varit oroliga att
kontinuitet försvinner och hålla koll på
frågor över tid blir svårare. För att man
hoppas och för att det är inte så klart
uttalat att ”det är du som har hand om det
här området” utan det är du som grupp.
Det är mycket lättare att det ramlar mellan
stolarna.
Journalist 2*

Både journalister och nyhetschefer önskar en ökad fördjupning av nyheterna. Men tiden, bemanningen och ekonomin räcker inte alltid till.

*Det är väl det där att ta det ett steg till –
vad finns det bakom det där? Varför ser
det ut såhär? Det skulle jag önska att vi
jobbade mycket mer med. Att det där som
ser ut som nyheter - att man fortsätter att
gräva i det och inte nöjer sig där. Det är
svårt att hinna med det. Och det är ju inte
alltid det blir resultat i den typen av
undersökningar. Och det är svårt när vi är
så tajt bemannade som vi är att ha tiden
helt enkelt.
Journalist 2*

*Som GP ser ut idag går det åt
kvällstidningshållet, både i format och
innehållet i artiklar. Det är ju lite mer
snuttifierat än det har varit. Har du
kortare artiklar har du inte lika många
tecken på dig att förklara ett sammanhang
till exempel.
Journalist 1*

Nyheter om brott och rena händelsenyheter passar en hög publiceringstakt och kortformatet på artiklarna.

*Brott och olyckor är ju lättfångat, det
måste man ju säga. Det här är ju liksom
ingen verksamhet som präglas utav
djupgående analyser i alla lägen.
Journalist 1*

Nyhetschefen säger att morgontidningarna har fått en annan funktion idag än för tio år sedan. Morgontidningen är långt ifrån den enda nyhetskanalen idag, varför urvalet av nyheter blir extra viktigt. Tidningens uppgift blir att förse läsaren med en överblick. Förenkling och tillspetsning hör till nyhetsarbetet, vilket nyhetschefen inte ser någon fara i:

Det fanns nog en fara i det... vid den tidpunkten när morgontidningen var så dominerande. Men nu är den inte det, alltså, vill du ha en djup analys av nånting så kan du få den var du vill när som helst, genom att slå några bokstäver på google.
Nyhetschef 1

Följdfråga: Så det är inte morgontidningens uppdrag längre att ge djupare analyser?

Jo det tror jag! Absolut! Att lyfta fram våra skribenter att göra analyser, förklara, fördjupa, det är absolut en av de grundgrejerna som gör att jag tror på att tidningen kommer att överleva och finnas kvar. Det är det man vill ha – nån som tar läsaren i handen och säger, men vänta nu här, du behöver inte vara med på twitter, du behöver inte vara med på facebook, du behöver inte kolla allting, utan jag berättar för dig att det här gäller det och det här är den analys som jag har gjort. Det tror jag är en jätteviktig sak. Som snarare ska bli mer utav.
Nyhetschef 1

Journalisterna beskriver en frustration över att inte hinna analysera tillräckligt i nyhetsarbetet. De ser en utveckling mot ökad "kvällstidningsjournalistik", kortare artiklar och ökad "snuttifiering".

Nyhetschefen säger att det inte är något bekymmer då informationsflödet är så stort via nätet och det räcker med några knapptryckningar på google om du vill ha en djupare analys. I nästa stund hävdar densamme att det är just djupa analyser

som är morgontidningens viktigaste element och framtid och gör att läsaren inte ska behöva använda vare sig twitter eller facebook.

Förortsbevakning – projekt, fokussidor och positiva exempel

Flera omstruktureringar under senare år har också ägt rum på GPs redaktion, vilket påverkat nyhetsutbudet och bevakningen av Göteborgs ytterområden. Från att ha haft en specifik Göteborgsredaktion har man övergått till en nyhetsredaktion som är en ihopslagning av inrikesredaktionen och den västsvenska redaktionen. Detta har medfört en minskning för den lokala journalistiken. GP har tidigare haft lokaltidningar för varje stadsdel, som nu har lagts ned. Dessutom fanns en lokalredaktion i Angered, också den nedlagd. Den beskrivs som ett exempel på där det bedrevs god lokal journalistik. En av orsakerna till att redaktionen bildades var att "normalisera" bilden av Angered och förorten menar journalist 3. En annan orsak var att nyhetsredaktionen upplevde en brist på källor och nyheter från stadens ytterområde. En av de journalisterna som arbetat på redaktionen upplevde ett tynande intresse från redaktionen:

Det var väldigt roligt och ett väldigt meningsfullt jobb men så småningom så märkte man ju att intresset här var ju inte särskilt stort för det här materialet. Så när man började känna att man var tvungen att tjata in varenda artikel... då... ja, då kroknade jag ju långsamt.
Journalist 3

Samma journalist pratar också om ointresse på redaktionen för att skildra saker som händer i stadens ytterområden, som till exempel Angered:

Men... jag tycker ju då att jag genom åren har skickat många tips på vad som händer just i Angered på helgerna, men det blir oftast inte av att man åker ut där utan oftast gör man någonting inne i stan. Och

den enkla förklaringen till det är att vi har så ont om fotografer på helgerna och det är bättre att vi gör något inne i stan så tar det inte så lång tid. "ouhh, det tar så lång tid att åka till Angered" – fast det gör ju inte det egentligen. Då är det lite lättare att åka in till stan...

Journalist 3

Här anges dålig bemanning och en allmän uppfattning bland journalisterna att ytterområden ligger geografiskt långt bort som orsaker till varför man hellre väljer nyheter från centrum. Detta resulterar, enligt journalist 3 i mer positiva nyheter från centrum. Helgerna ägnas mycket åt evenemang och reportage, väljer man instinktivt att rapportera från innerstaden så hamnar stadens ytterområden i medieskugga. Lars Nord och Gunnar Nygren pekar på denna tendens i Stockholmsmedierna, där nyheter från centrum genererar positiva nyheter och idyll (Nord & Nygren 2002). Någon särskild policy för att bevaka stadens ytterområden finns inte på GP. Nyhetschefen säger att målet är att bevaka hela staden på samma sätt och Journalist 2 instämmer i att man bevakar ytterområden på samma sätt som alla stadsdelar:

Om man ser på just ert ämne med förortsbevakningen, så om man tänker det rent utifrån pappersfloden, så handlar det om SDN-bevakning och vad som händer i nämnder.

Journalist 2

Angeredsredaktionens upphörande och Göteborgsredaktionens uppgående i nyhetsredaktionen har inneburit mindre lokal journalistik i GP. Både journalist 3 och 2 pratar om "projektjournalistik" som ett sätt för nyhetsredaktionen att täcka in Göteborgs ytterområden.

Jag tycker i och för sig att vår nyhetsredaktion försöker, men det blir lite den här projektjournalistiken att man går

ut och "oj vilket jättetrevligt projekt vi har i Gårdsten här nu. Nu ska vi försöka få sex invandrare att få jobb här inom de närmaste hundra åren." Jamen det är ju lite så. Projekt, projekt, projekt. (...) Den dagliga mer trägna journalistiken om förorten som skulle kunna ge utrymme åt både positiv och negativ journalistik, som skulle kunna bli mer av en vardagsbevakning av företeelser i förorten och som kanske skulle ge en bättre helhetsbild – den finns det ju inte plats för. Därför blir det de här projektartiklarna.

"Nu ska vi göra något positivt om Gårdsten" och så vet vi som gör det att det är bullshit.

Journalist 1

Både journalist 2 och nyhetschefen pekar på att GP:s "fokussidor" är ett försök att täcka hela Göteborg i tidningen.

Så har vi ju sen ett par år "fokussidor", stadsdelar, där vi har fokus bergsjön, fokus linné en dag i veckan, med en text, lite enkät, några notiser och frågegrej, alltså standardformat men då ska det vara ett nytt ställe varje vecka. Och det är ju också ett sätt att uppmärksamma det.

Journalist 2

[Fokussidorna] som bland annat kommit till för att vi vill ju finnas över hela Göteborg och skildra vardagen, skulle jag säga. Sen görs det ju många, faktiskt... när man tar såna här grepp om förorten så kommer ju också de här goda exemplen, boxningsklubben, fritidsgården, projektet mellan polisen och brandkåren. Alltså den typer av saker också, som lyfter fram eldsjälarna. Det är också ett sätt att beskriva... någonting positivt

Nyhetschef 1

Urban Ericsson skriver i *Belägrade Rum* att "sällan diskuteras förutsättningarna för de Mångkulturella framställningarna. Vilka villkor är det som ska uppfyllas för att göra det mångkulturella trovärdigt? Hur ser det

framställningsrum ut som är menat att förevisa mångkultur och mångfald? Utsagor om den mångkulturella förorten ger en plats för liminala tillstånd och det är en specifik stereotyp som framträder: *Den Andra som hjälte*. Mediernas hjältar blir de som ges i uppdrag att vara representanter för annorlundaheten och som visas upp som de goda exemplen” (Ericsson 2007, s.88). Sällan får förortsbon vara bara människa; handlar det inte om bråk och stök så beskrivs den istället som det goda fantastiska exemplet på motsatsen.

Backa och nyhetsvärderingen

Nyhetschefen tycker att bevakningen av Backa är ett exempel på ett fall som inte enkelt går att passa in i nyhetsvärderingens mall. Det är svårt att ta ett grepp om problematiken, som är av politisk och samhällelig art. Det är svårt att hitta enkla vinklar på ett fall som Backa:

Jag är själv faktiskt frustrerad över att det är svårt att skriva om de här sakerna för att... det är inte så enkla frågeställningar
Nyhetschef 1

Följdfråga: Vad är det som är svårast?

Svårast är, tycker jag, att göra... den vettiga samhällsanalysen, på nåt sätt. Som... alla kan se, klyftorna ökar, det skapar problem. Alltså den typen av, man kan se symptomen, men att göra den här... djupare samhällsanalysen. Den är inte så himla enkel tycker jag. Och där man kan se att det glider ju in i politik på ett sätt som är... som nästan går bredvid höger-vänsterskalan, det är liksom, man är inte kvar där, utan man är på ett mycket mer historiskt... Det är nästan så att man får titta i långa perspektiv på den typen av saker. Och där är ju inte morgontidningen alltid... det är ju inte alltid den frånan vi ska titta i. Man vill läsa boken istället.
Nyhetschef 1

Återigen framkommer åsikten att nyhetsrapporteringens främsta uppgift inte

43

är att gå på djupet i samhällsproblemen. Man kan läsa boken istället. Ett liknande resonemang som fördes i samband med tidningens brist på djupare analyser: ”vill du ha en djup analys av nånting så kan du få den var du vill när som helst, genom att slå några bokstäver på google”. En övervägande del av nyhetsrapporteringen från Backa handlar om brott. Journalist 3 talar om sina försök att utjämna detta:

Att man tänker ”nu har vi haft så mycket skit och brottsrapportering från Backa, nu måste vi ha...” nej, det tror jag tyvärr inte att man tänker så. Men jag kan ju försöka med det själv då. Och vad har jag gjort i den vägen då? Ja, det är ju den här Homeira Tari, som jag skrivit om en eller ett par gånger åtminstone. Men det är ju det här med, att det är så mycket negativt, det ingår ju i mångas mediekritik, att det är så mycket negativt i tidningen. Och särskilt då i den här kritiken mot den nedsvärtande bilden av förorten, så är det ju det här att ”ni är så negativa, varför inte skriva om allt positivt?” Och alltså, om jag har vart på surhumör då så har jag svarat att ”nej, vi skriver inte om varje bilresa som går från A till B utan att passera diket. Hur skulle en sån tidning se ut?”
Journalist 3

De positiva nyheterna från Backa handlar om ”eldsjälarna” och de positiva initiativen och projekten. Uttrycket ”positivt” förutsätter en negativ motpol. Utgångspunkten är att Backa är ett problemområde.

Jag har ju hört, ofta får man ju då såna reaktioner som att ni skriver bara om backa när det handlar om elände. Ja okej, det kanske är så. (...) ja, vi skriver mycket om brott. Många brott sker därute, så är det ju. Men sker det ett mord i Långedrag så skriver vi jävligt mycket mer om det än ett mord i Backa. Och det handlar om att,

*lite det jag pratade om innan, att jaha, oj!
Ett mord där!
Nyhetschef 1*

Nyhetschefen ger uttryck för åsikten att ett mord på en annan plats än i Backa är mer häpnadsväckande. Det är ingenting läsaren förväntar sig, därför passar det in i nyhetsvärderingsmodellen som ett överraskningsmoment. Negativa nyheter från Backa är med andra ord ingenting som förvånar i lika hög utsträckning.

*Men sen är det klart att man kan säga att ja, vi behöver vara en motvikt till det, vi behöver göra nånting annat. Javisst, det gör vi ju, vi försöker ju... vi har andra typer av reportage från backa också.
Nyhetschef 1*

Målsättning, redaktionell policy och ägarstruktur

GP:s redaktionella policy har ändrats. Tidigare hade man som övergripande mål att vara en tidning för alla – idag har målet ersatts av orden ”lokal, trovärdig, öppen”. Journalist 2 säger att orden är öppna för tolkning:

*En tidning för alla har ersatts av öppenhet.
Vad nu det innebär.
Journalist 2*

*Ja, det finns de tre ledorden – lokal, trovärdig, öppen. Sen, just de här frågorna, eftersom jag har jobbat här i ett år, det är inte mina huvudfrågor (skratt), jag är mera i det konkreta.
Nyhetschef 1*

Journalist 1 tycker att det gamla målet ”en tidning för alla” var vilseledande, då tidningen inte riktar sig till alla. Flera orsaker anges: tidningen riktar sig till en viss typ av läsare och målgrupp, chefs- och ägarstruktur påverkar tidningsinnehållet.

Det kan man ju titta på genom att se hur många prenumeranter vi har i Angered – i

*vilken mån är vi en tidning för alla där?
Idag är ju GP som Svenska Dagbladet eller nåt. Lite luddigare policy kanske, men i stort sett är det ju så att det är välbärgade vita som har GP. (...) Vi som gör tidningen är välbärgade och vita och vi tänker som välbärgade och vita. Så är det ju.
Journalist 1*

*I grund och botten är det ju så att GP ägs av familjen Hjörne som tjänar x antal hundra miljoner. Nu tycker jag i och för sig att Peter Hjörne är en ganska schysst gubbe va, men det går ju ner, han väljer en chefredaktör som är en sån person och så väljer den chefredaktören sina underchefer som är såna och såna personer, så väljer de sina deskansvariga som är såna och såna personer, som bor i Änggården eller Torslanda. I led efter led så cementeras en uppfattning. (...) Jag började med att säga att alla är vit överklass. Sen kan man ju komma och säga att man värnar den lilla människan och bla bla och så va. Men det är väl ändå tydligt vilken väg GP har tagit. Då kan man ju vara ärligare och säga att ”vi vänder oss mot den här målgruppen och såna som går på gym och yoga och tycker det är viktigt och käkar linser och skit, men vi bryr oss inte så jättemycket om de människorna som har det väldigt problematiskt i Gårdsten och hela integrationsfiaskot, va.” Fine!
Journalist 1*

Läsare och fokusgrupper

GP har alltså strukit målsättningen att vara en tidning för alla. I dessa bistra tider för papperstidningen inriktar sig tidningen mer på att behålla de läsare man har framför att vilja utöka upplagan. Prenumeranterna består av välbeställd medelklass och innehållet riktar sig till dem:

Då ska det ju rätt mycket till att man ska göra satsningar på att man utifrån de boendes villkor ska beskriva livet i förorten. För nu finns det ju dessutom mycket starkare än för tio år sen, en

ekonomisk drivkraft att skriva om det som,
det man definierar som kärnläsare antas
vara intresserade av.
Journalist 3

Alltså, såhär är det ju, att Gp är en
kommersiell produkt som har sina...
läsare, som är en väldigt viktig... det är ju
dem vi gör, det är ju dem vi arbetar för.
Till skillnad från till exempel public
service, som ska vara för alla. Så att...
visst tas det hänsyn till vilka våra läsare
är. (...) visst har vi det framför ögonen –
vilka är våra prenumeranter.
Nyhetschef 1

Journalist 3 berättar om ”fokusgrupper” på
GP. Detta är tidningens ”tänkta” läsare
som man riktar sig mot.

”Hippa Hanna” är en sån. En kvinna
kanske i er ålder, som bor inne i stan, är
mycket ute i svängen, gillar teater och
uteliv... det är en som presenteras på
konferenser och sådär, sen finns det andra,
”hängige Henry”, äldre personer som är
på utdöende. Alltså att man har en snäv
bild av vad till exempel den här hippa
Hanna är intresserad av, att man ser för
endimensionellt på folk.
Journalist 3

Journalist 3 reserverar sig för att rikta sig
till en viss typ av läsare i praktiken. Men
den faktiska läsekretsen är något man
fäster stor vikt vid på redaktionen. Inte
minst på grund av den nedåtlutande kurvan
av prenumeranter.

Men så är ju papperstidningen... alltså,
upplagan viker, så är det ju och de som
väljer att ha en prenumererad tidning, dels
så är de äldre och dels är de rikare än
genomsnittet (förläget? skratt). Det tror
jag att man kommer få acceptera, att det
blir mer av ett elitprojekt. Lite tråkigt men
så är det.
Nyhetschef 1

Följdfråga: Att tidningen blir ett
elitprojekt?

Ja, elitprojekt är väl synd att kalla det,
men vad ska man säga... Det blir mer och
mer av en lyx att ha en prenumererad
morgontidning, det tror jag.
Nyhetschef 1

Bilden av prenumeranterna är ungefär lika
homogen som journalistkåren i stort. Det
ger upphov till följande reflektion hos
nyhetschefen:

Om man ska vara lite elak så är det ju så
att det följer ju läsekretsen en del (skratt).
Är ni med? De dör tillsammans på nåt sätt.
(skratt) Där fick ni rubriken till ert... hörde
ni det? (skratt) De dör tillsammans, fy fan
vad bra. Efter sju åtta år på kvällstidning
kan jag inte låta bli att prata i rubriker.
Nyhetschef 1

Isa Andersson

”Jävla löss, alltså”

Att Sverige är ett segregerat samhälle och att vår nyhetsjournalistik bidrar till att skapa och upprätthålla en mental segregation har tidigare forskning klarlagt. Men varför ser det ut såhär? Vi rotar efter svar där texterna skapas – hos journalisterna.

I intervjuerna framkommer en bild av att journalisterna själva, trots goda intentioner och ord, ändå i dagligt tal använder ord som förstärker ett ”vi” och ett ”dem” och tecken på andrafiering (Brune 2006). Framförallt i tre av intervjuerna kunde vi se dessa mönster. Det är värdeladdade ord som verkar höra till en intern jargong men som ändå är så pass självklara i ordbruket att de även visar sig i samtalet med oss, som i situationen får räknas som utomstående. Man talar också om Backa som ”därupe”, ”där borta” och så vidare, vilket ur diskursteoretisk synvinkel bygger upp ett avstånd mellan det och vi, som är *här*, och det och dem, som är *där*. Reportrarna använder också ord som de själva har befast, som ”ungdomsgäng”, ”Backagänget”, ”tunga gubbar”, som har många betydelser och associationer.

Min kollega fick spö på vägen från tingsrätten och hit för tre veckor sen av tre jävla löss alltså, tre småtjejer bara hoppar på och klöser honom och mordhotar vår receptionist. Det säger ju en del om hur det ser ut.

Journalist 1 i diskussion om hur man förhåller sig till kriminella källor

Det är ju också vår roll att låta alla röster höras. Men vi har jobbat oss ner ganska bra i rännstenarna och fått bra kontakt i många läger. Och det har man ju nytta av den dagen det händer nästa gång, då har man ett mobilnummer eller e-post.
Journalist 1

Det klart att det hade varit häftigt att skicka ut en... 23årig... 23åring med invandrabakgrund liksom, då får man nånting annat tillbaks. Det gäller ju egentligen vilket jobb som helst.
Nyhetschef 1 på frågan om vad det spelar för roll vem reportern är

Komplex situation

Samtidigt som man använder värdeladdade ord finns en medvetenhet hos de enskilda journalisterna, och även på redaktionen enligt desamma, om att situationen är komplex och svår att återge. Ett par av journalisterna nämner att syftet bör vara att normalisera bilden och bevakningen av förorten, snarare än att ha någon specifik agenda eller policy.

Framförallt om man talar om Nordost så är det ju långt bort, en hushållstäckning från GP:s sida som är på 14 procent liksom, så det är ju klart att det är för väldigt många, både för oss och våra läsare är ett ”dom” och då gäller det väl verkligen att fundera på hur man skriver.
Journalist 2

Men alla vet det, det är viktigt att man har jämnt på kvinnor och män liksom, och på samma sätt gäller ju perspektiv svenskar och invandrabakgrund så att säga, alltså, alla vet detta och man söker aktivt, man tänker, vem finns det som kan kommentera detta och prata om detta – då finns de parametrarna med. Sen är reportrarna som gör det inte så blandade som man kunde önska
Nyhetschef 1

Vi som gör tidningen är välbärgade och vita och vi tänker som välbärgade och vita. Så är det ju. /.../ Vi har etnicitetsprojekt och har några tjejer som har börjat jobba hos oss som är från Balkan. Men som Snezana, hon är ju lika vit och välbärgad som jag, hon är bara ett alibi. Det är ingen av dem som är uppfödda i någon jävla förort.
Journalist 1

Samtidigt råder delade meningar om hur mycket man egentligen pratar om frågan på redaktionen, en tycker att man pratat mycket om det under många år, medan de andra tycker att frågan framförallt diskuteras informellt, kollegor emellan och möjligtvis någon gång på redaktionen. Samtidigt som journalisterna visar en medvetenhet kring att det är omöjligt att vara objektiv eftersom man har specifika perspektiv beroende på bakgrund och erfarenheter så tror tre av fyra att den egna rösten eller jargongen inte färgar den journalistiska produkten. Att man i vår intervju använder värdeladdade ord och detsamma i vår kvalitativa textanalys visar att det är mycket svårt att som journalist inte ta ställning i en fråga, trots visad medvetenhet. Meningarna bedyrar engagemang samtidigt som sättet det uttalas på och tveksamheten i ordvalen ibland säger något annat. På följdfrågan om man alltså söker aktivt efter medarbetare med annan bakgrund än den som nu är norm på redaktionen svarar Nyhetschef 1:

Ja det gör man absolut. Och det... jo men det är ju ett viktigt mål för oss, att vi ska ju finnas på... för alla, på det sättet. /.../ Som jag ser det är det en brist på GP att vi är alldeles för homogena. Faktiskt.
Nyhetschef 1

Tveksamheten i många av svaren kan visa på att man är ovan att prata om dessa frågor. Även i orden kommer en bild fram som visar att man själv, som individ,

tycker att det här är viktiga frågor, men att de inte talas om särskilt djuplodande på ett offentligt plan på redaktionen. Det visar i sin tur hur man från officiellt håll inte prioriterar frågan. I ordvalen kan vi också se mönster hos ett par av journalisterna i hur de lägger till extraord, som ”ju”, ”det är klart att”, ”väl” och ”så är det”, som ibland signalerar motsatsen till det de säger. I det sista citatet ovan säger tillägget ”faktiskt” mer än resten av meningen. *Faktiskt* så tycker nyhetschefen att det är en brist att de har en homogen yrkeskår. Inte självfallet.

Journalist 3 tar upp hur man pratar om frågor som fördomar och olika perspektiv på redaktionen utifrån en specifik händelse som skapade debatt:

Ja, i grunden vad det beror på, alltså att vi har sociala fördomar, nej, det pratas det väl inte om. Men oj oj oj och hu hu hu, vi måste kolla bättre, sånt snack var det ju här. /.../ Nej, det är ju jobbiga grejer att snacka om. Och fördomar, ja, nej, det är ju svårt att hantera. /.../ I grunden är det väl att det är inte så mycket folk som jobbar här som själva har bott i höghus, enkelt uttryckt.
Journalist 3

Citatet ovan kan ses som ett exempel på att det pratas en del, men inte om de egentliga, underliggande problemen, om fördomar och makt. Det underbygger det de säger om att de flesta diskussioner tas informellt. En av informanterna har på egen hand försökt att ta till sig andra perspektiv genom att ”ty sig till” intresseorganisationer och andra involverade, istället för att frågan tas upp i hela organisationen, vilket också speglar att det inte är en prioriterad fråga.

Man får väl försöka att inte bli genomruten själv, eller helcynisk.
Journalist 3

Bilden av förorten

Förståelsen av bilden av förorten visar att journalisterna har en medvetenhet kring frågorna.

Ja, att det är främmande och skrämmande och ruggiga områden. Tror jag. Begreppet förort, det har ju kommit att tankas i med problem. Ordet förort har ju kommit att få den bimeningen att där bor problemmänniskor, företräddelsevis av utländsk härkomst, skulle man kunna säga är någon sorts medial eller allmän definition av ordet förort. Det har ju ingen direkt koppling till geografin. Förort för mig är ju någon sån där ruggigt hemskt tråkiga ställen som Lerum och jag vet inte, Askim känns ju som nåt jävligt trist ställe... men dom kallas ju inte, Lerum kallas ju inte förort. Men det är ju den egentliga förorten.

Journalist 3

Precis som de som kritiserade mediebilden alltid sagt, och som de ju har rätt i, alltså att det är ett ställe dit man åker när det hänt något uppseendeväckande brott och kanske någon enstaka gång, när man vill ut och uppleva något exotiskt, ja ungefär så.

Journalist 3

Det senaste av citaten från Journalist 3 visar en förståelse för postkolonial teori i praktiken, han talar i termer av Said när han nämner ord som de exotiska andra (Said, 1978). Som vi tidigare skrivit kan förorten göras till en annorlunda plats genom ordval (Brune 2006). Sandström talar om journalisternas koloniala perspektiv och "safarijournalistik", som en fara och ett vanemönster som ofta finns på redaktionerna, där reportern bara åker ut på korta besök i förorten, skriver sin text och åker tillbaka in till stan (Sandström 2005).

Journalisten och polisen som sanningssägare

Det finns även mönster i intervjuerna som visar på en uppfattning att journalisten sitter på sanningen med stort S, vilket blir spännande i relation till diskursteorin. Foucault menar att man aldrig kan ta sig ur den diskurs man står i och därav finns ingen objektiv sanning, bara konstruktioner av verkligheten (Bergström, Boréus 2005). Brune menar i sin tur att de personer som mest påverkas av mediebilden är just journalister (intervju 25/11 2011). Av journalistintervjuerna framgår att det som reportern ser eller skriver anses vara en sann bild av verkligheten, samt att den person som en annan journalist litar på är trovärdig. Man fastnar gärna i diskussionen om att man "ju måste" rapportera om vissa saker.

Men det handlar väl om att det är så också. Det är väl en verklighet som är sån. Men sen är det klart att man kan säga att ja, vi behöver vara en motvikt till det, vi behöver göra nånting annat. Javisst, det gör vi ju, vi försöker ju... /.../ Men medias... sätt att ta hand om problem är ju att beskriva dem så att andra reagerar. Vi ska ju inte göra om verkligheten så att den ser lite bättre ut, utan vi ska ju skildra den så att människor känner att, nu får det fan mig vara bra, nu gör vi nåt.

Nyhetschef 1

Man får ju inte hamna i Pravda heller att: "nu är det skottlossning i Backa men det skriver vi inte om... för det var där, det kan ju få negativt, liksom" Det är en ohållbar situation tycker jag.

Journalist 2

Sanning och relevans... sanning och relevans är liksom dom orden jag tänker på i den här objektivitetsmodellen. Men vad är sant? Det är ju sant om någon är åtalad och det fattas beslut om det från tingsrätten. Men vad är sanning? Det är en

filosofisk fråga. Men man måste tro att vissa sakuppgifter kan vara sanna och osanna, då får man se till att dom blir rätt.
Journalist 3

Det visar sig förvånansvärt ofta när inblandade hör av sig och säger vad som hänt att deras version stämmer. Lika bra som den polisen ger.
Journalist 1 (om kriminella källor)

Förvåningen över den höga sanningshalten från källorna i citatet ovan säger tydligt att journalisten antagit att källorna skulle ljuga i kontakten med journalister. Det är inte helt förvånande, just när det gäller kriminella källor, samtidigt visar det en på grundinställning gentemot källor i stort. Samma förvåning finns inte när man berättar om poliskällor, där är tonen alldaglig och rättfram, trots konstateranden av beroendet till dem. I *Hjältar, blåljus och säkerhet* skriver utredarna att polisen, tillsammans med nyhetsreportrarna, sätter mediernas dagordning samt att polisen nästan aldrig ifrågasätts, och därmed inte heller deras verklighetsuppfattning (Palm, Skogersson 2008). Polismaktens diskurser blir därmed norm. Det är tydligt att åtminstone de av reportrarna som arbetar framförallt med kriminalrapportering sätter högt värde vid poliskällor. Samtidigt är det lite svårt att medge, och de framhåller samtidigt sitt oberoende.

... man är rätt beroende av polisen. Och vi skulle försöka oftare ringa till dom som anses vara brottslingar. Och ringa brottsoffer. /.../ det är viktigt att göra det oftare, att ge dom möjligheten. /.../ I vissa lägen har jag inget, usch, säger jag för mycket nu... Alltså, i vissa lägen har jag inget emot att vara... man blir ju som ett jävla språkrör då för polisen, som till exempel doping, som jag skrivit en del om... Men det finns inga krav på att de ska gå igenom någonting man skriver, så man är inte inbäddad i den bemärkelsen. Men

sen är det klart att man glider med polisen.
Journalist 3

Ylva Brune menar, i intervju 25/11 2011, att mainstreammedierna är företrädare för makten och centrum.
– Även om varenda journalist och varenda tidning säger att vi står på den lilla människans sida så är det ju inte så i varken GP, DN, Dagens Eko att den lilla, vanliga människans ord väger lika tungt som polisens ord eller politikerns ord, jag menar, det är fullständigt självklart.

Källorna är ovärderliga

Trots medvetenheten om att det är en komplex fråga vilka som får komma till tals och hur man beskriver en plats som inte är "ens egen", verkar inte mycket göras på ett organiserat, officiellt sätt för att underlätta förvärvet av nya källor på platser där man inte har så stor täckning. Samtliga är samtidigt överens om att källorna är ovärderliga för att få information och trycker på vikten av att låta så många röster som möjligt komma till tals. Att flera av dem talar om tillfälligheter i sökandet efter rättvisande källor kan dock tyda på vikten av en aktiv strategi för ett mer representativt urval, ett officiellt erkännande av frågans vikt och betydelse. Det framgår att frågan inte är av särskild tyngd hos redaktionsledning i och med att man inte prioriterar att prata om den regelbundet och öppet. Oivvjo Polite påpekar i *Mörk Magi i Vita medier* att det finns en förändringspotential i själva kunskapen om hur journalistikens mönster ser ut. "När vi ser mönstren kan vi också distansera oss från dem och hitta andra sanningar och historier som ännu inte berättats" (Polite, 1998, s.13).

Sen så är det ju så att det är mycket slump också vilka man faktiskt får tillgång att prata med och faktiskt träffa när man väl är ute.
Journalist 2

Många tecken visar på att man ibland på redaktionen behandlar olika källor på olika sätt, medvetet eller omedvetet.

Om vi skriver om advokater är det väldigt mycket krav på anonymisering och väldigt mycket hänsyn som inte tas för Fofo. För han är inte den man tror skriver till PO i första hand. Och det gör han ju säkerligen inte heller. Men det är ju inget som kan vara avgörande för mig. Journalist 3 (när han berättar om personen Fofo, som återfinns i artikel GP 25 maj 2011 ovan)

Är objektivitet ens önskvärt?

De återkommer till att det inte går att komma ifrån att man har olika utgångspunkter, att objektivitet är omöjligt. De har dock lite olika åsikter om rapporteringen färgas av det.

Nej, det är ju helt vanligt journalistiskt arbete. För man ställs ju nästan dagligen inför saker som man inte känner till eller inte har liksom egen erfarenhet av. Det är ju att lyssna väldigt aktivt helt enkelt och försöka förstå och försöka återge och försöka koppla tillbaka. Som man jobbar med väldigt mycket annat. Det är jättemycket jag inte har personlig erfarenhet av. /.../ Eftersträvar det gör man ju naturligtvis. Jag vill berätta så sant jag bara kan. /.../ Men sen tycker jag inte att jag behöver redovisa det i text att "visserligen har jag den här årsinkomsten och röstar på det här partiet och har den här utbildningen och bor där och där" alltså, det blir ju absurt.

Journalist 2

... det är klart att det... jag skulle önska att jag hade järnkoll på varenda gata i hela stan men det har man ju inte, utan man rör sig ju i de kretsar man rör sig i.

Nyhetschef 1

Det här med objektivitet känns lite naivt. Det är väl liksom självklart att GP färgas av de personerna som tar beslut. /.../

Texterna blir färgade av hur man är som person. Sen kanske vi är några snapphanar som försöker hålla emot och bredda bilden. Skjuter in andra perspektiv som de inte har tänkt på.

Journalist 1

Du står ju inte till knäna i skit varje dag utan att lukta, va. Det är ju så. Man kanske blir som en polis, poliser blir väldigt cyniska efter ett tag och det blir en viss jargong för att hålla detta ifrån sig. Och kunna stänga av. Det låter säkert jätteilla för er men det är ett sätt att distansera sig som människa.

Journalist 1

Bilden av Backa

Bilden av Backa i journalisternas ögon framstår till en början som ganska balanserad. Det handlar om att det är en fin plats, att det är en plats med sociala problem. Två av dem uttrycker förvåning över det som har hänt i Backa.

Sist jag var i Backa... det här är anonymt eller hur? Sist jag var i Backa, då cyklade jag ut en sen kväll och köpte en dator i en trappuppgång (skratt). Men det som slog mig var att det var fint! Alltså, jag tänkte att fasen, konstigt egentligen att den här... att det har blivit så tungt som det har blivit ändå, med kriminalitet och det... Med tanke på, just med tanke på hur det ser ut. /.../ Och jag skulle inte flytta dit, om du frågade mig så. Det är... nej, fan.

Nyhetschef 1

Samtidigt syns ett tydligt avståndstagande till platsen i citatet. Journalisten är

förvånad över att det är ”fint härute”, men trots det låter det i betoningar och ordval som att det skulle vara en total omöjlighet för honom att flytta dit.

Vad är journalistens ansvar och vad kan en enskild journalist göra?

Jag försöker att inte använda ordet förort när jag skriver, jag tror det var längesen jag använde det bara sådär rakt upp och ner... Det har ju blivit ett belastat ord. Som man får försöka undvika av den anledningen.
Journalist 3

Det skulle vara väldigt positivt snarare att det blev mer blandat. /.../ Det är ju en väldigt långsam, jag vet inte om jag ska kalla det utveckling /.../ Vi försöker ju ändå tänka, eller försöker, det finns ju ändå i våra planer att, när det gäller vikarier och praktik och så att tänka i de banorna att det gäller att komplettera både åldersmässigt och när det gäller andra erfarenheter på redaktionen som är ganska åldersstigen och vit medelklass.
Journalist 2

Jag litar inte på någon men gör ändå en sammanvägning.

Den enkla versionen är att hänvisa till källan, till polis och åklagare. Då har man lyft över ansvaret på de myndighetspersonerna.
Journalist 1

Journalistikens uppdrag

Vad är då journalistikens uppdrag i stort? Är det att spegla världen eller är det att granska och analysera och ge sin bild av verkligheten? Frågan har stötts och blöts och olika svar har givits i olika tider. Den

svenska pressutredningen 1994 skriver: ”Massmedierna fullgör tre uppgifter som är särskilt angelägna för den fria åsiktsbildningen, nämligen uppgiften att förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor, uppgiften att granska de inflytelserika i samhället och uppgiften att låta olika åsikter och kulturyttringar komma till tals.” (Nord, Strömbäck 2004, s.19)

Samtliga journalister i vår undersökning tycker att det är viktigt att försöka bredda perspektiven och att många röster får plats. De tycker också att GP är bra på att skildra

en komplex bild av verkligheten. Samtidigt ger ett par av dem uttryck för att svårare uppdrag, som till exempel inte passar in i nyhetslogiken, ofta inte får plats, och alla säger att GP inte längre är en tidning för alla. Minskade resurser och förändrat samhällsklimat ges bland annat som orsaker.

Det är inget förbud att skriva om vissa grejer men det är helt enkelt så att vissa grejer platsar inte.
Journalist 1

Det handlar inte bara om att nu ska vi få prenumeranter som pratar arabiska, det är ju inte det, utan det handlar ju om att samhället ser annorlunda ut – vi måste ju vara en avspegling av det. Och det är vi inte just nu riktigt.
Nyhetschef 1

Sammantaget framkommer en bild där reporterna har en stor medvetenhet om problemet men där, enligt vår analys, problematiska vinklingar och ordval hjälper till att skapa en diskurs om förorten som stjälpes snarare än hjälper.

Elinor Ahlqvist

SLUTSATSER

Inledningsvis ställde vi oss frågorna: hur ser mediebilden av Backa i GP ut? Hur kan bilden förstås utifrån tidigare forskning? Hur förklarar journalister och nyhetschef själva nyhetsrapporteringen, den egna verksamheten samt begrepp som nyhetsvärdering och medielogik? Vi har besvarat frågeställningen genom en kvantitativ och kvalitativ undersökning av nyhetsmaterialet och intervjuer med journalister på GP.

Den kvantitativa undersökningen av GP:s artiklar om Backa under 2010 och 2011 genomfördes i syfte att ta reda på vilka ämnen som generellt väger tyngst. Slutsatsen är att brott och sociala problem är dominerande ämnen i nyhetsrapporteringen från Backa. Detta överensstämmer väl med tidigare forskning på området. I Lars Nord och Gunnar Nygrens stora kvantitativa undersökning av Stockholmsmedier fann de att just negativa nyheter om brott och sociala problem till stor del utgick från förortererna (Nord & Nygren 2002).

Den kvalitativa undersökningen omfattade innehållsanalyser av ett antal artiklar om Backa i GP under 2011 samt fyra intervjuer med journalister på GP. I textanalyserna ville vi detaljstudera de större uppslag som har publicerats i samband med uppmärksammade händelser i Backa för att titta närmare på hur själva nyhetsdiskursen kring Backa skapas och konstrueras i nyhetstexterna. Vi undersökte

både textens mikro- och makrostruktur och rörde oss från att studera textens uppbyggnad, layout och bilder till lexikal stil och enskilda ordval. Genom att studera texterna ur ett diskursanalytiskt perspektiv följde frågor som: Hur skapar texten sitt mening och sammanhang? Vilka förklaringar och kontextualiseringar förses nyhetskändelsen med? Vilken information är underförstådd? Vilken verklighetsbeskrivning dominerar? Vem kommer till tals? Hur beskrivs de?

Vår slutsats är att det skapas ett tydligt “vi” och “dem” i nyhetstexterna. Till exempel i uppdelningen i de som gjort sig skyldiga till faktiska brott och de som är utsatta och/eller offer för brott. Denna typ av särskiljande är närmast ofrånkomlig och omöjlig att komma runt när man i vardagstal beskriver någon eller något, du tvingas relatera sig själv till din omvärld och andra människor. Ylva Brune skriver i *Nyheter från gränsen* att “[s]ärskiljandet är i sig en oskyldig verksamhet, situationsbunden och öppen för revideringar” (Brune 2004, s.36). Men uppdelningen i “vi” och “dem”, gränserna mellan själv och den Andre ger i artiklarna uttryck för dolda maktpositioner. Särskiljandet blir en tradition, en diskurs, ett sätt att tala. “Ungdomar”, tonåringar och småkillar nämns i samma andetag som våldshändelser och kopplas per automatik samman med gäng, kriminalitet, stenkastningar, bilbränder. De beskrivs utifrån, ovanifrån, som ett främmande och

skrämmande inslag i stadsmiljön. Inga ungdomar ("med problem") förekommer som subjekt i artiklarna, förutom i sidoartikel 1 i GP 26/8 och i GP 25/5. När de väl förekommer, sker detta i en negativ kontext. Ylva Brune menar att det inte bara är osynliggörandet av vissa underordnade grupper som skapar diskriminering, "(...) ett systematiskt synliggörande av en grupp i negativa sammanhang är också en form av diskriminering" (Brune 2006, s.100).

Vi har trots allt sett en viss ambivalens både i hur man förklarar konflikten i Backa och vilka som pekas ut som ansvariga och delaktiga i denna konflikt. I artikeln "*Polisen skärper insatserna* (GP 7/4) skildrar reportern två motsägande perspektiv. Inledningsvis talar en av de intervjuade om att de som bränt bilar är småkillar och att polisen överdriver hotbilden. Polisen gör i sin tur kopplingar till kriminalitet. Reportern låter flera röster komma till tals, vilket tyder på att man velat problematisera situationen.

Beskrivningen av Backa i artiklarna är också ambivalent. Några boende tycker att det är en fin och lugn plats, andra vågar knappt gå utanför dörren av rädsla. En komplex bild framträder, men den negativa bilden väger tyngst i artiklarna vi har analyserat. Utgångspunkten är negativ; Backa är en problemtyngd förort, fylld av allmänna "oroligheter". Bilden av den farliga förorten framträder. För att citera Ylva Brune: "[s]tereotypiseringen här består dels i upprepningen av teman som västvärldens medier år efter år oundvikligen förknippar med gettona: Upplopp och vandalisering" (Brune 2006, s.115).

Ett annat återkommande tema är frustrationen – att ingen tycks veta vad som ska göras åt "problemet", om man ens vet vad problemet är - varken polis, boende eller tjänstemän. I *Miljonprogram och media* skriver författarna om att media framkallar bilden av den normlösa eller omoraliska förorten. "I ett normlöst

tillstånd, eller mer specifikt, i ett område som klassificeras som normlöst anser samhället att det är tvunget att *ingripa* och *vidta åtgärder*" (Ericsson, Molina, Ristilammi 2002, s.62).

Backa som plats beskrivs alltså i negativa ordalag, i relation till att ett brott har begåtts eller en våldsam händelse ägt rum. Ungdomar kopplas till händelserna i vid bemärkelse, utan att själva figurera som aktörer i nyhetstexterna. Det finns två undantag, där ungdomar medverkar och får en egen röst. I artikeln *Backas stökiga fick en ny chans* (GP 25/5) fokuserar man på hur det har gått för de ungdomar som erbjudits jobb i Backa. Fokus ligger på en person som "trots allt" slagit in på brottets bana, framför de som det faktiskt gått bra för. När man beskriver något positivt, som ungdomarna i filmprojektet *Genvägar* (GP 26/8), beskrivs de snarast som undantaget som bekräftar regeln. Genom att infoga artikeln om de aktiva, handlingskraftiga ungdomarna i ett helsidesuppslag om stenkastning, indragna bussturer skapas en negativ inramning. Trots att detta är en i grunden positiv nyhet, utan anknytning till de indragna bussarna, väljer man att publicera artikeln i detta sammanhang. Ungdomarna förknippas uteslutande med sin hemvist i Backa och oroligheterna där. Även bildanalyserna genererar samma bild.

Vi har också intervjuat journalister och en nyhetschef på GP om deras uppfattningar om nyhetsrapporteringen. Detta för att synliggöra vilken social praktik och redaktionell miljö nyheterna skapas i och uppmärksamma journalisternas syn på situationen. Det hör också till den diskursanalytiska utgångspunkten att ta dessa faktorer i beaktande (Bergström, Boréus, 2005).

I journalistintervjuerna har problematiken kring förortsrepresentationen i GP både breddats och utvecklats. Det har framkommit att det saknas speciella rutiner för förortsbevakning, samtidigt som man

anser att rapporteringen från ytterområdena är ensidig. En nedskärning av den lokala journalistiken har ägt rum under senare år som ett led i nyhetsredaktionens organisationsomvandling. Lokaltidningar och lokalredaktionen i Angered har lagts ned. Redaktionens policy har ändrats från att vara "en tidning för alla" till att omfatta ledorden: "öppen, trovärdig, lokal." Journalist 1 menar att detta speglar GPs inriktning: de är inte en tidning för alla. De skriver för en viss läsekrets och denna anses inte vara intresserad av djupare reportage från stadens ytterområden. En välbeställd läsekrets som speglar journalistkåren i homogenitet i stort - och ger upphov till nyhetschefens reflektion - att läsare och journalistkår "dör ihop". Journalist 2 upplever vidare att det varken

finns intresse eller resurser på redaktionen för att söka sig till ytterområdena. Alla anger däremot tidningens "fokussidor" som ett sätt att täcka in hela staden i nyhetsrapporteringen.

Verkligheten anpassas till nyhetsvärderingen, inte tvärtom (Hvitfelt 1985). Nyhetschefen vi har träffat anser att det finns brister i hur man skildrar komplexa problem i tidningen. Backa anges som ett sådant exempel. Det finns inte utrymme för en djupare samhällsanalys inom ramen för tidningens nyhetsvärdering. Enligt författarna till boken *Rosengård i medieskugga* befäster nyhetstekniken fördomar genom att personifiera, förenkla och generalisera.

Elinor Ahlqvist och Isa Andersson

Krönika: Vad ska du bli när du blir stor?

Jag ifrågasätter inte att det finns goda intentioner att uppmärksamma problem för att det ska göras något åt dem. Det finns ambitioner på GP att visa på orättvisor för att samhället ska kunna bli mer rättvist. Som Malin Lernfelt skriver i GP den 19:e september i år: ”Jag är en av dem som lyft fram oroligheter och problem. Jag gör det för att vi måste våga prata om våldet för att hitta lösningar. Inte för att jag, som en del tror, är en verklighetsfrånvänd, nedlåtande, antidemokratisk, smutskastande jävla mupp. Om jag inte på allvar brydde mig skulle jag inte sitta i SVT:s Debatt med blossande kinder och försöka överrösta upprörda tonårsskallar.”

Viljan finns där på GP, att förändra världen till något bättre. Men de når inte hela vägen fram. Det räcker inte att bara skriva om orättvisor, man måste också ha en uttalad tydligt antirasistisk, antidiskriminerande agenda. Man måste visa på bakomliggande orsaker, förklara samband, visa på stereotyper och aktivt motarbeta dem, för att det inte istället ska bli ett utpekande av De Andra, ett exotifierande, andrafierande av de som inte är som vi. Ordval, vinkel, bild; allt signalerar dolda budskap som vi tar till oss med morgonkaffet. Det går inte att skriva objektivt, det har alla journalister vi pratat med klart för sig. Vi har blivit kallade

naiva för att vi ens ställer frågan. Forskaren Ylva Brune råder oss att inte skriva alls om vi inte är säkra på att vi kan skriva antirasistiskt med ett inifrånperspektiv. Men trots det här görs inga anspråk på GP eller i pressen i stort att förklara vilka ens utgångspunkter är, vem man själv är, för att ge läsaren en chans att förstå de underliggande budskapen. Vilka är vi att ta oss rätten att förmedla världsbilden åt hundratusentals människor? Vikten av en representativ kår med utbildning i antirasism slår mig i magen. Och allt annat som majoriteten av journalistkåren inte har koll på i och med deras (vår) normposition? Att de flesta ingår i den svenska vithetsnormen är klarlagt, men de flesta är *också* del av en medelklassnorm. *Plus* att de är medelålders. *Och* heterosexuella cispersoner utan funktionsnedsättning och uttalad religion, utan erfarenhet av krig och förtryck, boendes i centrum etc etc. Kan jag ens försvara mitt yrkesval för mig själv längre? Jag vet inte. Men kanske är det också så att vi behövs som ifrågasätter hela yrkeskårens existensberättigande. Kanske kan det ge upphov till en eller annan tankeställare hos en eller annan kollega eller läsare.

Elinor Ahlqvist

Med positivt fokus

Under 2011 blev tjugo ungdomar utan tidigare erfarenhet dansare, skådespelare och filmskapare. Tillsammans gjorde de en film för att visa sin bild av livet i Backa, som en motsats till den vanliga mediebild.

Robin Axelsson och Tanaz Daree är två av de unga som efter det senaste året kan skriva till ”filmskapare” på sitt cv. De har sin bild klar av medias rapportering om Backa.

- Det står aldrig nåt bra, säger Robin Axelsson. Det står alltid skottlossning, bilbränder, såna grejer.
- Om vi säger att nåt bra har hänt förvandlar de det till något dåligt, säger Tanaz Daree.
- Om det är skottlossning gör de det till att det har sprängts bomber, säger Robin Axelsson.

I Backa Kulturhus ligger Kafé Kultan. Ovanför disken hänger tre klockor med olika tid: New York, Backa, Hong Kong – Backa är en liten del av den stora världen. Framför disken och på andra sidan rummet står ungdomar i stora jackor och pratar, spelar biljard och tv-spel. Robin Axelsson och Tanaz Daree sitter med några av de andra som varit med i filmproduktionen och pratar om filmen runt ett bord.

Vad har arbetet med filmen betytt för er?

- De flesta har fått mer självförtroende, jag har i alla fall fått det, säger Dastan Ahmed, dansare i filmen. Det är ett stort steg om man har lyckats göra film.

Varför behövs en annan bild av Backa?

- Vi vill ge en egen bild av problematiken. I fyra-fem år har vi följt det som står i tidningen om Backa. Det handlar mycket om

att kasta skit på ungdomar, säger Homeira Tari, som är ansvarig för kultur för unga på Backa Kulturhus.

- Ingen har verkligen gått djupt in i vad som är problemet, varför det har blivit som det blivit. Det räcker med dessa tråkiga och upprepande rubriker. Det är dags för lite nya rubriker nu.

Homeira Tari har stöttat och till viss del lett arbetet med filmen, men ungdomarna har gjort det praktiska jobbet själva, allt från att skriva manus till att skådespela och klippa. De tycker att de till viss del har lyckats visa vad som är problemet; att det handlar om sociala problem, familjeproblem, problem i skolan och mobbing.

Homeira Tari berättar att hon träffat busschauffören i bussen som blev utsatt för stenkastning tidigare under 2011 och att denne i sin tur berättade om att det var svenska ungdomar som kastat sten.

- För mig är ungdomar ungdomar men media har varit så fokuserade på invandrare så man missar den där biten. Det är för mycket fokus på en viss grupp.
- Det handlar inte heller bara om etnicitet utan också om klass säger hon, och berättar om fördomsfulla reaktioner när hon varit iväg på teater med svenska ungdomar från Backa till andra delar av staden. Hon menar att människor måste se olika världar, olika platser, träffa olika människor för att förstå varandra, för att integrationen ska fungera. Receptet för journalisterna är detsamma.

– Man måste närvara, även som journalist. Vara här om man ska skriva om fritidsgården. Använda sig av andra källor, man ska ringa hit och fråga om det har hänt något. För om man mest lyfter det negativa så blir det till slut det man helst vill läsa.

Några av ungdomarna som varit med i filmen *Genvägar* är nu också med i projektet *Made in Backa*. Det är en lokaltidning som görs av barn mellan 10-13 år. Många ungdomar hjälper till med tidningen genom att distribuera och fotografera. Ett tiotal journalister har haft lektioner i hur man gör tidning och Homeira Tari har, liksom med filmprojektet, sökt och fått bidrag för att driva igenom projektet. Hon fortsätter att arbeta med journalister trots att hon har blivit felciterad flera gånger och har en något

skeptisk bild av journalister.

– Om jag ska vara helt ärlig så gillar jag journalister. Men jag gillar inte journalister och författare som förfalskar. När det gäller filmen har jag varit skithård, jag måste få läsa det innan det publiceras.

Även ungdomarna har erfarenheter av journalister som kommit till Backa utan att lyssna på dem.

Om ni fick säga något till de här journalisterna, vad skulle det vara?

– Skriv sanningen, säger Tanaz Daree. Att de skriver ner exakt det vi säger och inte förvandlar det till något annat.

– Jag skulle ha gett dom fingret, säger Robin Axelsson. Det finns en sanning i det de skriver fast det är ju inte hela sanningen. De gör den mycket värre.

Elinor Ahlqvist

”Det är ett omöjligt yrke”

Ylva Brune är journalisten som insåg att journalistiken är omöjlig och blev forskare istället.

Regnet piskar horisontellt i Örgryte. Vi passerar bombastiska arkitekturpalats, blanka bilar, en prydlig allé av småträd. Stenmurar. Brevlådor. Svenska Dagbladet. GP. Det är ett av Göteborgs mest segregerade områden. I ett av husen bor medieforskaren Ylva Brune som skrivit flera böcker om hur det skrivs och talas om etniska minoriteter och ”förorten”. Hon menar att bilden av förorten och dess invånare är starkt färgad av föreställningen om det annorlunda. – Språket är mycket mer än vad man ser på ytan, en del ord laddas med annorlundaskap. Från början var *förort* bara förort. Men idag betyder inte *förort* bara *för-ort* – ytterområde. Idag betyder det ”en ort där de bor som inte är som vi”. Och då är ”vi” det här centrumet som är redaktionen.

Föreställningen om att vissa platser och människor är annorlunda återupprepas i mediernas berättelser och berättelsemönster. – Nyhetsmedierna visualiserar verkligheten ur ett visst, eller några, perspektiv. Man visar upp den gång på gång. Och den här upprepningen av uppvisning är det som skapar *mening* till de platser eller människor som man visar upp. Vi får föreställningar om de här platserna och människorna.

Ylva Brune menar att de envisa representationerna bidrar till en ökad segregation. – Det skapar klyftor i samhället. Eller, det befäster och förstärker den segregation som finns i samhället. Och naturliggör segregationen, så att vi blir rädda för vissa platser.

Ett av de största problemen i reportagen från förorten ser hon i det faktum att journalisterna ofta saknar relation till platsen. Utan kontakter i området söker sig reportern till de offentliga platserna – torget, socialkontoret och polisen. Texterna färgas av journalistens upptäcktsresande blick på förorten som en plats i periferin:

– Det vet ni ju själva, att man har en ganska nyansrik bild av sin närmaste omgivning och sen har man en ganska schabloniserad bild av det som ligger bortom centrum, säger hon. Utgångspunkten i de positiva reportagen blir därför ofta att förorten är ett problemområde. – Det finns ju ganska många förortsreportage som vill säga att nu är allting frid och fröjd i Botkyrka eller Hammarkullen eller var det nu är. Och då är det alltid mot den här fonden av att egentligen så är det här ett jävla ickeställe.

Men hur ska reportern göra om man har i uppdrag att skriva ett reportage från en plats som man saknar relation till?

– Man ska inte göra såna här reportage helt enkelt, man ska låta bli.

Istället bör man arbeta för att skapa sig en relation till platsen man ska beskriva. Ett förslag är lokalredaktioner på andra platser än i centrum, vilket kan vara ett sätt att undkomma berättelserna om förorterna som egendomliga och främmande platser.

– Jag menar, GP har ju haft lokalredaktioner förut i Angered. Det blev ju väldigt bra efter ett tag. De flesta journalister är ju som vanliga människor – bör man på ett ställe ett tag och lär känna människor, så ser man människor, man ser inte typer längre. Eller stereotyper, som det är i det här fallet.

Ylva Brune har tittat på hur stereotyper skapas i bilderna som ackompanjerar texterna från förorten. Bilderna föreställer ofta ”gäng”, unga invandrarkillar, skräp, höghus som tornar upp sig över den lilla människan. Hållplatsen, eller tunnelbanestationen i Stockholm, är en plats man gärna avbildar i samband med förorten. – Man fokuserar på klotter, gärna en tom ölburk som rasslar över betongen. Polisbilar är en väldigt viktig ingrediens i bilden, vi förstår att det här är ställen som måste vaktas av polisen, eller att det händer saker som gör att polisen måste rycka ut där.

Ylva Brune har själv arbetat som journalist i tjugo år. Efter examen från journalisthögskolan var hon med och startade en lokaltidning i Gårdsten.

– Då var vi i Gårdsten varenda dag och då blev faktiskt Gårdsten inte en skrämmande ickeplats utan en vanlig plats. Lite småtråkig, men inget konstigt med den alls.

Förorten är platser som har laddats med annorlundaskap i medierna sedan sjuttioalet, menar Ylva Brune.

– Det påstås att det var en artikelserie i Expressen som inledde det hela genom att skildra de här miljonprogramområdena som fasaväckande, alienerade platser. Hela modernitetens baksida kom till uttryck då – konsumism, rotlöshet, kriminalitet, ungdomsgång och så. Från början var platserna inte etnifierade, men med den stora arbetskraftsinvandringen i slutet av 60-talet kom platserna också att bli bostadsområden för människor som invandrat. Då fick de den här extra kusligheten i beskrivningarna.

Hur kan man då undvika de sneda framställningarna om förorten?

– Bli antirasist, svarar Ylva Brune. Rasism är att dela in människor efter geografiskt ursprung och till det lägga vissa karaktärsdrag av mer eller mindre fix natur. De karaktärsdragen behöver inte vara mer utvecklade än att ”vi som är här är annorlunda och överlägsna, bättre än de som är där”. Att man slutar se människor som individer utan drar slutsatser om dem och föreställningar om dem baserat på geografiskt ursprung.

Mediernas behov av lättfattliga och mallade historier är en faktor till varför mönstren är så sega och svåra att bryta.

– Medierna arbetar i ett slags skärningspunkt mellan vad den tänkta publiken vill ha och förstår och kan ta till sig. Och de diskurser som makten, expertisen står för. En tredje faktor i den här skärningspunkten är också själva mediernas arbetsvillkor, arbetsrutiner, alltså medielogiken då. Medielogiken behöver bland annat lättfattliga historier. En viss dramaturgi som är väl beprövad. Och det är väldigt lätt att se i förortsreportagen, att de är väldigt lika varandra.

Berättelsemönstret är återkommande.

Medierna skapar ofta en bild av kampen mellan onda och goda krafter, kaos och ordning.

– Medierna gillar att skapa ordning. De här berättelserna strävar tillbaka mot en god jämvikt.

Hon tar Backa som ett exempel på en sådan berättelse. Har det varit bråk i Backa vill medierna gärna skildra att lugnet ska återställas. Ofta avslutas berättelsen med att en person får uttrycka sin välvilliga inställning till de som vill bevara lugnet.

– Den vanliga människan får lov att säga att de hoppas att den goda jämvikten ska bestå tack vare de goda krafterna som kommer, nämligen polisen. Sen kan man då lämna Backa.

Att journalistkåren är så homogen och har en begränsad erfarenhet av att bo i förorten gör inte saken bättre. Men Ylva Brune tror att mediernas redaktionella miljö och normer absolut är avgörande för det journalistiska resultatet.

– När man börjar som journalist så vet man inte ett skit fast man har gått journalistutbildningen. Utan man gör *allt* för att *anpassa* sig till de redaktionella normerna. Och *de flesta* av dem är ju utsagda, man lär sig genom att imitera de andras hantverk, säger hon.

– Som journalist måste man jobba med schabloner och förenklingar och renodlingar och så. Jag tycker att det är ett omöjligt yrke. Hon jämför journalistiken med det vetenskapliga skrivandet:

– Som forskare måste man tala om hela tiden vilka verktyg man använder för att komma fram till sitt resultat. Men som journalist gör man inte det, journalisten döljer hela sin arbetsprocess för läsaren eller tittaren eller lyssnaren. Och försöker få den egna framställningen att framstå som ren verklighetsåtergivning, ren spegling. Vilket det aldrig är, det är alltid en konstruktion. Det är det som gör journalistiken omöjligt som yrke tycker jag, att man inte får berätta hur konstruktionen gick till.

I nyhetsjournalistikens berättelsetekniska knep ingår att skapa ett intryck av objektivitet. Det ingår samtidigt att välja en vinkel,

verklighetsperspektiv, framhäva vissa röster och välja bort andra. Ordningen man väljer är alltid betydelseskapande för resultatet. Delvis därför tycker Ylva Brune att journalistiken är omöjlig.

Är det därför du slutade som journalist?

– Jag kan skriva krönikor eller ledare, där det framgår att det här är mitt, här finns ett subjekt. Där jag får förklara att jag tror vissa saker men inte andra. Men nej, jag skulle inte kunna göra ett reportage igen. Fast det var kul så länge det varade.

Ylva Brunnes tips till reportrar för att undvika sned rapportering:

Bli antirasist. Arbeta mot rasism och diskriminering. Bli medveten och försök gå i den utsattes skor. Ta på dig huvudduk och lång kappa och gå på stan en dag. Låt diskriminerade grupper komma till tals i media. Följ artikeln hela vägen!

Intervjun går mot sitt slut och vi tackar för oss. Går ut i regnet och försöker febrilt komma på hur man skriver ett reportage om någon som anser att det är omöjligt att skriva reportage. Passerar karamellfärgade radhusfasader. Matchande portaler. Kolonner vid ingångarna. Det är bland det mest exotiska vi varit med om på länge. Vi tar ett kort på Sankt Sigfrids hållplats innan vi faller ihop våra safariparasoll och sätter oss på femmans spårvagn. På väg hem till en annan, helt ”vanlig” förort.

Isa Andersson

Avbilda - ombilda

Vi får lära oss modeller för nyhetsvärdering redan första terminen. Vi får lära oss att skriva ”nyhetsmässigt” och snabbt. Vi får lära oss att radera värderingsladdade ord, gömma ”jag” och ”man” och andra avslöjande subjekt, vi får lära oss att sträva efter en genomskinlig rapportering där alla parter får komma till tals. Opartiskhet och saklighet skall vara våra ledstjärnor och lysa upp vår väg genom den brokiga, mörka skog som kallas samhället. Vårt urval, våra ämnesval, vår nyhetsvärdering och vårt ordval avslöjar oss. Hur skapar man en rättvis nyhetsrapportering?

Dagens konvergerade medielandskap, där krav på multikompetens och snabbare publicering ökar, ställer den enskilde journalisten på prov. Det finns varken tid eller resurser att ge ett komplext problem en ordentlig genomlysning. Det saknas rutiner för en sådan arbetsgång. Mycket tyder på att slumpen avgör vilka källor som anlitas, vilka källor man har i sin telefonbok och hur mycket tid man har på sig att söka efter andra. Vad ska vi med en journalistik som utger sig för att handla om samhället och som misslyckas i sitt uppdrag?

”Låt båda sidor ha rätt till sitt bästa argument” är något som ständigt inmutas på journalistprogrammet. Det må vara omöjligt att vara opartisk i en fråga, men låt ändå båda sidor få komma till tals och argumentera för sin sak. Förhoppningsvis kan läsaren bilda sig en egen uppfattning. Men låt inte din egen uppfattning styra.

Vi har inte sett mycket av detta i våra analyser. Vi har sett en journalistik där slump och tidsbrist avgör vilken sida som kommer till tals. En journalistik som tycks

intimt förbunden med polisen. En journalistik som sysslar med brottsrapportering snarare än nyhetsrapportering från områden som Backa. En journalistik som trots forskningsrapport efter forskningsrapport väljer att ställa stora delar av staden i medieskugga. En journalistik som inte riktar sig till dessa områden på grund av dålig täckning. En journalistik starkt präglad av redaktionella och ekonomiska intressen. Vi har träffat journalister som är medvetna om problemen men skyller på ägarförhållande, läsekrets och arbetsrutiner. Vi har träffat en nyhetschef som menar att nyheterna trots allt måste anpassas till tidningen. Önskar man djupare analyser hänvisar densamme till att det finns böcker att tillgå. En medvetenhet om problematiken på redaktionerna finns hos den enskilde, men det saknas kollektiva rutiner för bevakningen av Göteborgs ytterområden

Vi är delaktiga i en diskurs och gör inga anspråk för att ha avtäckt bristerna i nyhetsrapporteringen kring förorten. Händelserna i Backa tjänar som ett exempel. Genom exemplet Backa har vi synliggjort ett större problem – den mediala diskursen kring förorten och dess orsaker.

Vi har inte varit värderingsfria i vårt förhållningssätt. Men vi har försökt att närma oss texter och intervjusituationer med öppet sinne. Vi har inte på förhand bestämt vad vi ska hitta, trots att tidigare forskning vittnar om ett mönster kring nyhetsrapporteringen. Vi har använt teorier om nyhetsvärdering, som inmutats på journalistprogrammet, men samtidigt sökt problematisera dessa och sätta dem mot en verklighetsfond. Nyheter och urval sker på

vissa villkor, men är det vettiga modeller?

Den enskilde journalistens bakgrund har betydelse för nyhetsprodukten, medievärldens ägarförhållanden likaså. Situationen kan tyckas hopplös och determinerad. Men att vara uppmärksam på den mediala diskursen kan vara ett steg på vägen mot en rättvisare nyhetsrapportering. Trots att tid och pengar inte alltid satsas på mer än att snabbt producera händelserapporter utan ordentlig genomlysning, borde en strävan efter detta alltid finnas.

”När man står upp till knäna i skit varje dag är det klart man luktar” sa en av de intervjuade journalisterna. Man skulle kunna applicera det på det faktum att man alltid befinner sig i en diskurs. Jag tror att det är dags att identifiera vilken typ av skit man står i – och vems den är – för att avgöra hur och varför man luktar. Vi är alltid färgade av vår diskurs, vi är subjekt som lever och verkar i ett sammanhang. Det är svårt att komma ifrån. Men ett kritiskt förhållningssätt till den egna och andras verksamhet, en medvetenhet om den organisatoriska strukturen och vilka politiska, sociala och ekonomiska intressen som styr mediediskursen borde vara ett obligatorium. En medial diskurs är konstruerad och formas av språk som formas av en social kontext. Att diskursen är konstruerad implicerar att den är föränderlig. Vi kan välja att delta aktivt för att förändra den. Vi kan välja, för vi är (nästan uteslutande) vita medelklassbarn.

Isa Andersson

ARBETSRAPPORT

Arbetets titel: Mediebilden av Backa – och mediernas bild av bilden
The media picture of Backa – and the medias picture of the picture

Författarnas namn: Elinor Ahlqvist och Isa Andersson

E-post: gusahlqve@student.gu.se, gusandis@student.gu.se

Handledare: Jonas Ohlsson

Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG)

Journalistprogrammet, kandidatnivå, ht 2011

ABSTRACT

Title: Mediebilden av Backa – och mediernas bild av bilden

Authors: Elinor Ahlqvist och Isa Andersson

Mail: elinor.ahlqvist@gmail.com, isa_andersson@yahoo.se

Mentor: Jonas Olsson

Department of Journalism, Media and Communication, University of Gothenburg

We live in a segregated world. Power, money and hierarchies determine your circumstances in life as well as your ability to appear in and take advantage of the media. Research reports have for decades described how the media is part of creating a discourse that produces and reproduces a stereotypical image of the suburb and its inhabitants. From the first images of the suburb as the "modern otherness" in the 1960s, we are today facing the description of socially and economically troubled neighborhoods as synonymous with a fuzzy concept of immigrants and an unspecified threat against "us".

Through choice of word and organization of texts we create an "us" and "them" – we who are inside, in the center, we who are the norm and included, in contrast to *the other*, who is frightening, different and outside.

Backa is a suburb in northern Gothenburg, which middle income during the last ten years has fallen and the number receiving social assistance has increased dramatically. Since 2009 it has annually been unrest in form of car burning, stone throwing and clashes between youths and police. Reporting in the media has been intense.

We have therefore looked into articles in the largest newspaper in Gothenburg, Göteborgs-Posten (GP), to see how the news discourse of Backa and the suburbs is created and constructed in the texts. We have through a discourse analytical entry analyzed articles through issues like whose voices are heard, what meanings do the images imply to the text, which words and concepts are used? We have also done an interview study with journalists at the newspaper to get their perspective of what the situation looks like and why.

Our conclusion is that previous research results still is applicable. Through writing about the "youth of the suburbs" from "outside and above" the journalists create a clear otherness. Even in articles with a positive approach the impression is surrounded by negative impressions in form of images, title and implied negative information. There is some awareness of the unbalanced reporting of the suburb at the news desk. At the same time there is no structural arrangements for the covering, the reporter is directed only to the informal norms and practices.

Our findings can be used to broaden understanding of how media is part of shaping the discourse of understanding our worldview. No previous study has been made in Gothenburg, comparisons can only now be made with similar studies carried out in Sweden's second largest cities - Stockholm and Malmö.

Arbetsmetod och urval

De första veckorna använde vi till att läsa in oss på tidigare forskning, metod och teori. Diskursteori, som vi tidigt fastnade för som teori och metod, är ett stort och komplext ämne. Vi upplevde en stor förvirring i inledningsskedet och uppsökte därför ett par personer på institutionen, insatta i kvalitativa innehållsanalyser och diskursteori. Mats Ekström och Malin Svenningsson kom med praktiska tips och råd på litteratur. Inläsningsperioden blev något längre än väntat och tog en hel del tid i anspråk från själva undersökningen.

Kvantitativ innehållsanalys

Vi utvecklade i början på november ett kvantitativt analyschema och tänkte analysera GP:s fullständiga nyhetsutbud under en syntetisk vecka. Vi ville på så sätt komma underfund med hur stor del som ägnas förortsbevakning, vilka nyheter som genereras kring dessa områden och jämföra med nyheter från andra stadsdelar. Vi påbörjade analysen men insåg snart att det var en alltför omfattande undersökning. Dessutom skulle den ge en alltför bred och generell bild av medieutbudet. Istället valde vi att snäva in den kvantitativa undersökningen till att endast gälla GP:s bevakning av Backa under 2010 och 2011 och endast utifrån ett par variabler. Dock blir det en skillnad i materialet från 2011 då det var under första veckan i november 2011 som vi utförde undersökningen. Det kan göra bilden något skev från de olika åren, men vi tänker ändå att den visar på tendenser i medieutbudet.

Vi utgick från samtliga GP-artiklar om Backa publicerade i Mediearkivet mellan 2010 och 2011, utifrån sökordet "Backa". Det medförde förstås en del sällningsarbete då alla artiklar innehållande "backa" i olika former dök upp. Vi delade in artiklarna som rörde området Backa i olika ämnesområden och typ av artikel. På så sätt kunde en snabb bild av nyhetsbevakningen av tecknas.

- Hur och när/i vilket sammanhang förekommer Backa i nyhetsrapporteringen?
- Vilka ämnen och nyhetskategorier dominerar i "Backanyheterna", hur stort utrymme ges?

Kvalitativ innehållsanalys/diskursanalys av artiklar

Urvalet av artiklar för den kvalitativa analysen var inte självklart. Det har skrivits mycket om Backa under året och vi hade inte möjlighet att detaljgranska allt. Vi valde därför de artiklar med mer övergripande förklaringsanspråk, som fått nästan eller ett helt uppslag, eftersom de större artiklarna gör större anspråk på att förklara och problematisera händelserna. I dessa artiklar sätts händelserna i Backa i relation till en vidare diskurs om förorten, på ett sätt som rena "händelserapporter" saknar. Det fanns flera hela uppslag än de vi valde, så vi gjorde ett strategiskt urval där vi valde de artiklar som var mest typiska för rapporteringen kring Backa under 2011 (till och med november månad).

I den kvalitativa analysen använde vi oss av, som redan nämnt i metodkapitlet, ett analyschema utformat av Peter Berglez och influerat av diskursanalytikern Teun Van Dijk (se bilaga). Vi läste även Van Dijk parallellt för att få inspiration till analysen.

Artikelanalyserna resulterade i över 30 sidors analys som sedan skulle analyseras i relation till varandra, i jakt på mönster och nyckelteman i medieframställningen. Mycket lämnades åt sidan i själva uppsatsen, det fanns inte möjlighet att omfatta hela resultatet. Vi valde att koncentrera oss på några nyckelteman. En styrka med detta tillvägagångssätt är att man kan analysera implicita budskap, underliggande meningar och i bästa fall få fram underliggande normer som styr texterna och urvalet. En svaghet är naturligtvis att analysen inte kan vara objektiv, utan är beroende av forskaren som utför analysen. Två andra forskare med annan

bakgrund och erfarenhet än vi, hade kanske tolkat resultatet på ett annorlunda vis. Jämfört med en kvantitativ studie går inte resultatet att generalisera rakt av. Samtidigt får vi ett djup i vår undersökning som aldrig är möjligt med en kvantitativ metod.

Kvalitativa intervjuer

Vi gjorde också semistrukturerade intervjuer med både reportrar och en nyhetschef på GP för att fördjupa resultatet av de kvalitativa innehållsanalyserna. Detta är också en viktig del av den kritiska diskursteorin - att koppla diskursen till en social praktik. En diskurs skapas i ett sammanhang och relaterar också till en politisk, ekonomisk och ideologisk struktur. I vårt fall var det därför av vikt att undersöka vilka villkor som omger nyhetsrapporteringen på GP, vilka uppfattningar och rutiner som omgärdar bevakningen av förorten, särskilt Backa. Intervjuerna spelades in och transkriberades exakt, inklusive grymtningar, tankepauser, tveksamhet i rösten etc, för att vi på bästa sätt skulle kunna analysera deras ord enligt diskursteoretisk modell. Intervjuerna är anonyma för att journalisterna skulle känna sig fria att säga vad de verkligen tyckte, samt att det inte var intressant för oss vilka de var, utan vilka mönster som visade sig i analyserandet av deras gemensamma ord.

Vi var intresserade av journalisternas egen uppfattning om rapporteringen och ville ifrågasätta den rådande nyhetslogiken och produktionsförhållandena på redaktionen, samt försöka komma bakom orden och se mönster i vad de möjligtvis inte berättade. Se bilaga för frågeformuläret.

Vi valde tre reportrar på GP:s nyhetsredaktion som under 2011 och/eller 2010 varit involverade i rapporteringen kring Backa. Av de tre nyhetscheferna på nyhetsredaktionen var det en som kunde träffa oss. Om tid funnits hade det varit intressant att träffa ytterligare en chef och även fotografer och redigerare, som också bidrar till bilden som tidningen levererar. Tiden gjorde också att analyserna av intervjuerna inte blev fullt så djupa som vi kanske önskat.

Material:

Alla GP-artiklar från 2010 och 2011 på sökordet "Backa" i Mediearkivet:

Utökad sökning i Mediearkivet: Göteborgs-Posten

Sökord: Backa (något av orden)

Totalt antal artiklar 2010: 460

Totalt antal artiklar 2011: 368

Varav Backarelaterade: 425

Antal Backarelaterade artiklar 2010: 128

Antal Backarelaterade notiser 2010: 97

Antal Backarelaterade artiklar 2011: 126

Antal Backarelaterade notiser 2011: 74

GP 26 augusti 2011, s 6-7

GP 25 maj 2011, s 4-5

GP 11 september 2011, s 4-5

GP 7 april 2011, s 4-5

GP 12 september 2011, s 8-9

Transkriberingar av intervjuer med fyra journalister på GP. Intervjuerna genomfördes den 24, 25 och 28 november 2011.

Arbetsfördelning

Vi har försökt fördela arbetet jämnt mellan oss. Vi har båda deltagit i intervjuerna och hjälpts åt att transkribera dem. Vi har båda läst relevant litteratur, ungefär hälften av böckerna var. Vi har skrivit sammanfattningar för varandra som vi sedan arbetat utifrån. Vilka artiklar vi har skrivit framgår i magasinet.

Källor

Skriftliga referenser:

Kent Asp (red.): *Den svenska journalistkåren*, 2007

Anton Assarsson, Peter Elvemo & Ramin Farzin, *Den handfängslade kåren*, 2010, projektarbete, JMG

Peter Berglez: *Kritisk diskursanalys* (Ur Mats Ekström & LarsÅke Larsson (red) *Metoder i kommunikationsvetenskap*) 2000

Göran Bergström & Kristina Boréus (red): *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 2005.

Ylva Brune i *Mediernas vi och dom, (mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen)*, Leonor Camauër och Stig Arne Nohrstedt (red): 2006

Ylva Brune (red): *Mörk magi i vita medier*, 1998

Ylva Brune: *Nyheter från gränsen. Tre studier i journalistik om "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld*, avhandling JMG, 2004

Ylva Brune: *SOU 2007:102 (Statens offentliga utredningar); Svenska nyhetsmedier och mänskliga rättigheter i Sverige*, 2007

Leonor Camauër och Stig Arne Nohrstedt (red): *Mediernas vi och dom, (mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen)*, 2006

Teun Van Dijk: *News as discourse*, 1988

Teun Van Dijk: *Racism and the press*, 1991

Ekström & Larsson (red): *Metoder i kommunikationsvetenskap*, 2010

Esaiasson, Gilljam, Oskarsson, Wägnerud: *Metodpraktikan*, 2007

Urban Ericsson: *Belägrade människor – Belägrade Rum: Om invandrargöranden och förorter*, 2007

Urban Ericsson, Irene Molina och Per-Markku Ristilammi: *Miljonprogram och media: föreställningar om människor och förorter*, 2002

Stig Hadenius, Lennart Weibull, Ingela Wadbring: *Massmedier; Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, 2009

Håkan Hvitfelt: *På första sidan – en studie i nyhetsvärdering*, 1985

Björn Häger: *Reporter, en grundbok i journalistik*, 2009

Bengt Johansson: *Journalistikens nyhetsvärderingar* i L. Nord, & J. Strömbäck, *Medierna och demokratin*, 2004

Lars Nord och Jesper Strömbäck (red): *Medierna och demokratin*, 2004

Lars Nord och Gunnar Nygren: *Medieskugga*, 2002

Ulrika Olausson i *Mediernas vi och dom, (mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen)*, Leonor Camauër och Stig Arne Nohrstedt (red): 2006

Göran Palm och Renée Skogersson, *Hjältar och blåljus*, 2008

Oivvio Polite, *Mörk magi i vita medier*, Ylva Brune (red): 1998

Edward Said: *Orientalism*, 1978

Lasse Sandström: *Rosengård i medieskugga*, 2005

Marianne Winther Jørgensen & Louise Phillips: *Diskursanalys som teori och metod*, 2000

Quick response (red): *Reaktion*, 2002

Elektroniska referenser:

allabolag.se (8/12 2011)

Göteborgs-Postens hemsida: gp.se (8/12 2011)

goteborg.se (8/12 2011)

TS mediefakta: <http://www.ts.se/Mediefakta/Index.aspx?mc=000848> (8/12 2011)

Tidningsstatistik AB: ts.se (8/12 2011)

Citerade muntliga referenser

Tre anonyma journalister på GPs nyhetsredaktion

En anonym nyhetschef på GPs nyhetsredaktion

Ylva Brune: *medieforskare*, tel: 070-7466090, 031-401316

Homeira Tari: *ansvarig för kulturverksamheten på Backa Kulturhus*, Tel: 0707516428

Robin Axelsson, Tanaz Daree, Dastan Ahmed, Backa kulturhus. Tel: 031-366 90 20

Icke citerade skriftliga referenser:

David L. Altheide & Robert P. Snow: *Media logic*, 1979

Clara Guilbourg: *Den farliga förorten: En studie av Tenstas mediebild och hur den uppfattas av tenstabor*; 2010. C-uppsats vid JMK, Stockholms Universitet

Emma Johansson: *Förortens paradox: En kritisk analys av mediala representationer*, Linköpings universitet, Institutionen för tematisk utbildning och forskning, 2005

Jessica Johansson: *Göteborgs betongförort nummer ett! En studie av diskurser kring Angered*, C-uppsats Göteborgs universitet 2007

Pamela J. Shoemaker, Stephen D. Reese: *Mediating the message*, 1996

Karin Wahl-Jorgensen, Thomas Hanitzsch: *The Handbook of Journalism Studies*, 2009

Icke citerade muntliga referenser

Mats Ekström: *professor Göteborgs universitet, institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG)*, tel: 031-786 4950

Malin Svenningsson: *Göteborgs universitet, institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG)*, 031- 786 4796, malin.sveningsson@gu.se

Kodbok till den kvantitativa innehållsanalysen av Göteborgs-Postens nyhetsrapportering under 2010 och 2011 tillgänglig i Mediarkivet:

Kategorierna är inspirerade av Lars Nord & Gunnar Nygrens kvantitativa undersökning av Stockholmsmedier i *Medieskugga*, (2002).

Variabel 1: Ämneskategorier:

Brott

Sociala frågor

Kultur/nöje

Sport

Utbildning

Olyckor (natur)katastrofer

Politik/ekonomi

Miljö

Boende/byggande

Sjukvård/sjukdom

Personporträtt

Övrigt

Variabel 2: Artikelkategori

Artikel: (mer än 1/8 sida)

Notis: (1/8 sida eller mindre)

Analysschema kvalitativa innehållsanalyser av GP artiklar:

(Hämtat från Berglez, Peter (2000) Kritisk diskursanalys. Ur Mats Ekström & LarsÅke Larsson (red) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund)

- **Beskrivning av artikelns huvudsakliga innehåll.**
(Vad handlar artikeln om? Vilka bilder och faktarutor kopplas till texten?)
- **Nyhetstextens schematiska struktur (makro)**
(Kartläggning av *textens hierarki*: hur organiseras huvudhändelse i rubrik och ingress? Hur är huvudhändelsen knuten till bihändelser?)
- **Nyhetstextens tematiska struktur (makro)**
(Kartläggning av *textens regelstyrda berättande*. Vad säger rubrik och ingress? Vilka aktörer förekommer och vilka institutioner/organisationer företräder de? Hur redogör man för historisk bakgrund, genom vems kommentarer? Vilka verklighetsperspektiv framträder och dominerar, vem får dra slutsatser? Vem får komma till tals och hur beskrivs de? Vem/vad riktas kommentarerna mot? Formuleras ett ”vi” och ett ”dom”?)
- **Detaljerad studie av texten (mikro)**
(*Lokal koherens och frånvarande information* – vad kräver den närvarande informationen av läsarens förståelse och förkunskaper? Vilken information är implicit eller frånvarande? Är informationen underförstådd, har texten ”hål”?)
Närvarande implikation – finns det överflödigt och irrelevant information?
Lexikal stil – vilka ordval använder journalisten och källorna?)
- **Politisk och historisk kontext**
(Kontextualisera texten. Skulle det texten behandlar kunna beskrivas ur något annat politiskt perspektiv? Finns det historiska orsaker till att saken beskrivs med utgångspunkt i det aktuella perspektivet?)

Kvalitativa samtalsintervjuer med journalister och nyhetschefer på GP

Nyhetsvärdering/urval/källor:

- Vad ligger bakom medieurvalet på GP? Vilken medielogik?
- Hur ser urvalsprocessen ut?
- Tankar om nyhetsvärdering och medielogik på redaktioner?
- Underförstådda/självklara normer?
- Vilket ansvar har journalisten i nyhetsrapportering och nyhetsvärderingsprocessen? (välja ut nyheter, beakta flera perspektiv)
- Hur ser ni över normer och rutiner på redaktionen? Vem bestämmer? Hur? Påverkar det utbudet?
- Hur påverkar tidspressen/organiseringen av arbetet? På fältet eller mest skrivbordsjournalistik?
- Hur viktiga är källorna i nyhetsrapporteringen? Styr de nyhetsurvalet? Hur arbetar ni för att få bredd i källorna eller använder man sig av samma "källbank"?
- Styr källorna medieinnehållet och på vilket sätt?

Förortsbevakning

- Hur förhåller ni er till att representera hela Göteborg?
- Syn på förortsbevakning? Försök till förortsposteringar? Lokala förortstidningar? (GP Angered)
- Relation och anknytning till förorterna?
- Källor i förorten viktigt?
- Hur ser din egen bild av Backa ut?
- Vad ger nyhetsrapporteringen för bild av förorten? (med tanke på att brott och olyckor står i fokus)
- Förs diskussioner om hur ni gestaltar tex minoritetsgrupper, förorter etc?

Journalistkåren/ansvar/problem

- Hur tänker ni kring rekrytering? Hur ser sammansättningen ut idag? Vad gör ni för att förändra det om det är skevt? Är det viktigt med en heterogen sammansättning? Varför/inte?
- Forskare menar att utbudet aldrig kan skiljas från redaktionens (etniska) sammansättning. Vad säger ni om det?
- Vad anser du om journalistkårens likriktning – den odifferentierade kåren rörande bakgrund/klass. Har det betydelse för resultatet/vad man skriver om och hur? På vilket sätt har det betydelse?
- Varför blir rapporteringen (enligt forskning/vår studie) så skev?
- Hur ställer sig journalisterna till saker som objektivitet och saklighet? Är det möjligt att endast återge fakta och en "objektiv" bild av verkligheten? i nyhetsrapporteringen? Hur arbetar ni för att leverera en rättvisande bild?
- Hur ser du på journalistens maktposition och ansvar att skapa en rättvis rapportering där flera sidor får komma till tals?
- Synen på den egna rösten och värderingarna i texter? (finns det någon?)

TIDSPLAN

V43

Tisdag:Handledning 1, inlämning PM

Onsdag- fredag: inläsning på tidigare forskning och teori, konkretisera frågeställning och börja tänka på analyschema

V44

Måndag: PM seminarium, skriva på reviderat PM

Tisdag – fredag: färdigställa analyschema, ta fram artiklar på KTB, börja analysera

V45

måndag kl elva: handledning

tisdag - fredag: Fortsätta analysera, boka intervjuer

V46

Genomföra intervjuer, sammanställa analyserna

V47

Genomföra intervjuer, sammanställa artiklar

V48

Sammanställa projektarbetet

V49

Måndag – fredag: sammanställning, redigering PA

Fredag 13.15: inlämning!

Så blev det:

v. 43

Synopsis+PM 1

Tidigare forskning, litteratursökning

v.44

Genomgång PM

Utveckla syfte, frågeställning, metod och avgränsa material

Påbörja tidigare forskning+litteraturartiklar

Utforma kodbok kvantitativ innehållsanalys + påbörja analys av syntetisk vecka

Söka statistik över brott i Gbg och GPs prenumeranter/läsekrets

Läsa diskursanalys+nyhetsvärderingsteori

v. 45

Handledning

Kvantitativ innehållsanalys av GP-artiklar i Mediearkivet

Intervju+film Homeira, Backa kulturhus

Transkribering av intervju

Läsa ytterligare teori och tidigare forskning

Påbörja teori+metodartiklar

v.46

Utforma metod för textanalys

Genomgång nyhetsrapportering om Backa i mediearkivet 2011

Urval av artiklar för kvalitativ innehållsanalys

Kvalitativ innehållsanalys av artiklar

Läsa mer diskursanalys+teori

Inledningsartiklar börjar skrivas

v.47

Kvalitativa innehållsanalyser fortsätter

Intervjuer GP: Journalist 1 och nyhetschef 1

Intervju: Ylva Brune

Transkribering av intervjuer

Teori, metod och material + tidigare forskningsartiklar skrivs

Artiklar utifrån kvantitativ undersökning skrivs

v. 48

Intervjuer GP: Journalist 2 och journalist 3

Transkribera och tolka intervjuerna

Bestämma teman för journalistintervjuartiklarna

Textanalysartiklar skrivs

Inledningsartikel skrivs

v. 49

Journalistintervjuartiklar skrivs

Kommentarsintervjuartiklar skrivs

Slutsatsartikel skrivs

Slutkrönikor skrivs

Bilder och illustrationer väljs

Redigering utförs